Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

1921 оной 21-нэ гарана | № 126 (15449) | 1980 оной майн 31, суббото | Сэн 2 мүнгэн.

ССС-эй ОБКОМДО, БУРЯАДАЙ АССР-эй МИИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ, БЛСОВПРОФ БА ВЛКСМ-эй ОБКОМДО

зжээл болон хартаабха, овощ үйлэдбэрилгын түсэб дүүргэхын, шанаhайжаруулхын түлөө 1980 ондо районуудай, колхозууд болон совхо-, мэргэжүүлэгдэhэн цехүүдэй, лугомелиоративна отрядуудай болон окуудай, АВМ агрегадуудай дунда социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухай

болон хартаабха, одбэрилгын түсэб шанарыень hайжарилготойгоор райколхозууд болон й, мэргэжүүлэгүдэй, лугомелиорадуд болон звеАВМ агрегадуурган социалис элгэрүүлхэ, «1980 ын болон шэмэтэ Соведэй болон одбэрилгые дээба тэрэнэй шанаhайжаруулха нэмэлгүд тухай» КПСС-ын 20-ной тогтоол болон СССР-эй тдэй Соведэй 1980 асуудалаар КПСС-ын бюро, Буряадай Министрнүүдэй болсовпроф болон обком тусхай талаан абаба. бэлдэхэ, тэрэрыень hайжаруулгамалнуудай ын үбhэ погоокой ургаса ургуулха, болон овощ үйажалай бүтээлүүлхэ, продукнь үнэ сэн дооталаар хараалагбүүдээ болон согануудаа дүүргэл эрхим дунгүүhан районуудые, болон совхозуудые, бусад предые, отделениннүүмелиоративна оттэжэл бэлэдхэгануудые, звеноногтоолгэн шагнахын түлөө обкомой, Буряадай Министрнүүдэй Совсовпроф болон обкомой дамулгын Улаан туг, минидэй Улаан вымпел Хүндэлэлэй грамотаар, 100 түхэриг мүнгэн шантайгаар барюулагдахаар. Тинхдээ сорысөөндэ илагшаулха нимэ шагтоогдоо:

дахи hуури эзэлдо КПСС-ай обкопядай АССР-эй үдэй Соведэй, ой болон ВЛКСМмой дамжуулгын 1000 түхэриг шанюулагдаха; хоёрлин түлөө — 800 гурбадахи hуури — 500 түхэриг

дахи hуури эзэлда КПСС-ай обкопядай АССР-эй дэй Соведэй, ой болон ВЛКСМмой дамжуулгын 600 түхэриг мүн-

гэн шантайгаар барюулагдаха; хоёрдохи hуурийн түлөө 400 түхэриг ба гурбадахи hуурийн түлөө 300 түхэриг шан үгтэхэ;

— нэгэдэхи hуури эзэлhэн совхозой **отделенндэ** (колхозой **комплексно бригадада**) Хүдөө ажахын министерствын болон хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой дамжуулгын Улаан туг 300 түхэриг мүнгэн шантайгаар барюулагдаха; хоёрдохи hуурийн түлөө 200 түхэриг ба гурбадахи hуурийн түлөө 150 түхэриг мүнгэн шан үгтэхэ;

— колхозуудай, совхозуудай, хүдөө ажахын бусад предприятинуудай нэгэдэхи hуури эзэлhэн тэжээл үйлэдбэрилхөөр **мэргэжүүлэгдэhэн цехүүдтэ, лугомелиоративна отрядуудта** Хүдөө ажахын министерствын болон хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой дамжуулгын Улаан вымпел 100 түхэриг мүнгэн шантайгаар барюулагдаха;

— район дотороо нэгэдэхи hуури эзэлhэн **луговодуудай звенонуудтэ** Хүдөө ажахын министерствын болон профсоюзай обкомой Хүндэлэлэй гратомаар, 50 түхэригөөр шагнагдаха;

— район дотороо нэгэдэхи hуури эзэлhэн **кукурузашадай звенонуудтэ** КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй Хүндэлэлэй грамотаар, 50 түхэригөөр шагнагдаха;

— барилгын «Бурятводстрой» управленидэ культуртехническэ хүдэлмэри ябуулгада эрхимлэhэн **подразделенндэ** Мелиорацинин болон үнанай ажахын министерствын, профсоюзай обкомой дамжуулгын Улаан вымпел 200 түхэриг шантайгаар барюулагдаха;

— республиканска үйлэдбэринин «Бурятсельхозхимия» нэгэдэлэй нэгэдэхи hуури эзэлhэн **оньhожоруулагдамал отрядта** Хүдөө ажахын министерствын, профсоюзай обкомой дамжуулгын Улаан вымпел 200 түхэриг шантайгаар барюулагдаха;

— район дотороо нэгэдэхи hуури эзэлhэн **АВМ агрегадай коллективүүдтэ** Хүдөө ажахын министерствын болон профсоюзай обкомой дамжуулгын Улаан вымпел 75 түхэриг шантайгаар барюулагдаха;

— овощ болон хартаабха үйлэдбэрилхэ, гүрэндэ худалдаха талаар республиканска мүрысөөндэ нэгэдэхи hуури эзэлhэн **бригадада** гү, али **звенодо** Хүдөө ажахын министерствын болон профсоюзай обкомой дамжуулгын Улаан вымпел 200 түхэриг шантайгаар барюулагдаха, хоёрдохи hуурийн түлөө 150 түхэриг, гурбадахи hуурийн түлөө 75 түхэриг үгтэхэ;

— республиканска мүрысөөндэ нэгэдэхи hуури эзэлhэн **корнеплод ургуулдаг звено** Хүдөө ажахын министерствын болон профсоюзай обкомой Хүндэлэлэй грамотаар, 100 түхэригөөр шагнагдаха, хоёрдохи hуурийн түлөө 75 түхэригөөр, гурбадахи hуурийн түлөө 50 түхэригөөр шагнагдаха;

Ороohо, хартаабха, овощ болон тэжээл ургуулхадаа, hайн амжалтануудые туйлажа, продукци үйлэдбэрилхэ, паар болон намарай паар хахалха, үрөhэ хааха түсэбүүдээ дүүргэhэн бригадануудай, отделенинүүдэй, колхозуудай, совхозуудай, хүдөө ажахын бусад предприятинуудай коллективүүдтэ «Газар тариалангай үндэр культурын коллектив» гэhэн нэрэ зэргэ олгоhоо. Энэ нэрэ зэргэ нимэ дүнгүүдые туйлаhан ушарта олгодохо гэбэл:

— гектар бүриhөө ороohото ургамалнуудые 14 центнерhээ, силос дараха кукурузын набша намаа — 300, хартаабха — 150, овощ — 250, корнеплод — 300, нэгэ жэлэй тарималь ногооной үбhэ — 20 центнерhээ доошо бэшээр абаhан колхозуудта, совхозуудта, хүдөө ажахын бусад предприятинуудта;

— гектар бүриhөө ороohото ургамалнуудые — 15 центнерhээ, кукурузын набша намаа — 300, хартаабха — 150, овощ — 250, корнеплод — 300, нэгэ жэлэй тарималь ногооной үбhэ — 20 центнерhээ бага бэшэ ургаса туйлаhан отделенинүүд болон фермэнүүдтэ;

— гектар бүриhөө ороohото ургамалнуудые — 16 центнерhээ, кукурузын набша намаа — 350, хартаабха — 160, овощ — 250, корнеплод — 300, нэгэ жэлэй тарималь ногооной үбhэ — 25 центнерhээ бага бэшэ ургаса туйлаhан газар тариалангай бригадада;

Эдэ эрилтэнүүдые дүүргэhэн коллективүүдтэ «Газар тариалангай үндэр культурын коллектив» гэжэ нэрэ зэргэ олгоhон тухай Диплом барюулагдаха.

Социалис мүрысөөнэй дүнгүүд жэлдээ нэгэ дахин ноябрийн 1-нэй байдалаар КПСС-эй обкомой бюрогой, Министрнүүдэй Соведэй, облсовпрофой болон ВЛКСМэй обкомой шидхэбэреэр гаргагдаха.

Тэжээл бэлэдхэлгэ дээрэ хүдэлмэрийнжэ, эгээл үндэр дүнгүүдые туйлаhан комсомолшууд болон залуушуулые шагнахын тула залуушуулай Улаахоорондын болон Бүхэсоюзна аяншалгын маршрудаар ябаха 30 хүнгэлэлтэтэй путёвко (түлбэриннь 50 процентые ажахынууд даахэ) үгтэхэ гэhэн ВЛКСМ-эй обкомой дурадхал абтаба.

1980 ондо малай тэжээл ехээр бэлэдхэхын, шанарыень hайжаруулхын түлөө хүдөө ажахын хүдэлмэришэдэй дунда социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ зорилготойгоор эмхидхэлэй болон нинтэ-политическэ хүдэлмэри эдэбхижүүлхээр КПСС-эй Гусиноозёрско горком, райкомууд, хүдөө ажахын, мелиорацинин болон үнанай ажахын министерствэнүүд, Госкомсельхозтехникэ, хүдөө ажахын нэгэдэлнүүд болон «Птицепром» трест, хүдөө ажахын болон бэлэдхэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обком, партийна, совет, профсоюзай болон комсомолой организацинууд уялгалагдаа.

Колхозуудые, совхозуудые, бригадануудые, звеноануудые, үйлэдбэринин бусад подразделенинүүдые моральна ба материальна талаар урмашуулхын тула «1980 ондо бүдүүн болон шэмэтэ тэжээл үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхэ ба тэрэнэй шанаhаень hайжаруулха нэмэлтэ хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гай болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1980 оной мартын 20-до баталан абтаhан тогтоолоор хараалагдаhан хэмжээнүүдые үргэнөөр хэрэглэлгэ дурадхагдана.

КПСС-эй обкомой бюро, республикын Министрнүүдэй Совет, облсовпроф болон ВЛКСМ-эй обком тэжээл үйлэдбэрилгые эрид дэшэлүүлгэ, шанарыень hайжаруулгада зорюулагдаhан хэмжээ ябуулгануудай дүүргэлтые, түрүү коллективүүдэй болон үйлэдбэринин новаторнуудай дүршэл ба туйлалтануудые үргэнөөр харуулха гэжэ республиканска, районно газетэнүүдэй редакцинуудта, телевидени болон радио-дамжуулгын Гүрэнэй комитедтэ дурадхаба.

ТАСС ШӨНӨ hОНИН

РСФСР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ

Түсэблэлгын болон финансын албан зургааануудай хүдэлмэрилэгшэдэй республиканска зүблөөн майн 28-да РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведтэ болобо. КПСС-эй ЦК-гай ноябрийн (1979 он) Пленумэй шидхэбэринүүдэй, экономическа асуудалнууд болон «Түсэблэлгэ hайжаруулха, үйлэдбэрнин ашаг үрэ ба хүдэлмэрийнин шанар дээшэлүүлгэдэ ажахы эрхилэлгын нүлөөе ехэ болгохо тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолые ямараар бэелүүлжэ байhан тушаа нүхэр Л. И. Брежневэй заабаринуудай үндэhөөр эдэ зургааануудай үүргые дээшэлүүлхэ тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдэhэн байна.

Түсэблэлгын ба ажахын ажал ябуулгын гуримые нарижуулан hайжаруулха гээшэ түсэблэлгын, ажахын, финансын бүхы зургааануудай шухала зорилго болоно. Тэрэнине амжалтатайгаар шидхэлгэ республикын нинтын үйлэдбэринин ашаг үрые саашадань дээшэлүүлгэдэ, экономико ба соёлой ургалтада ехэ удха шанартай байна гээд зүблөөн дээрэ тэмдэглэгдэ.

КПСС-эй ЦК-гай ба Совет правительствын тогтоол баталан абаhанhаа хойшо үнгэрhэн саг соо республика дотор тэрэнине бэелүүлхэ талаар үргэн ехэ хүдэлмэри ябуулгадаhан байна. Хараалагдаhан хэмжээ ябуулгануудые бодото дээрэнь бэелүүлгын элдэб асуудалнууд тушаа нормативна документнүүдээр, методическа заабаринуудаар нэгэдэлнүүдые, предприятинуудые, эмхинүүдые хангахын тула шухала хэмжээнүүд абтана. Түсэбүүдые үндэhэ hуриитай, тэнсүүритэй hайн болгохо талаар хараалагдаhан хэм хэмжээнүүд ба нормативуудай республиканска гурим зохёогдоно. Түсэблэлгын ажал хэрэгүүдтэ шэнэ үрэ дүн нэбтэрүүлгые хараада абажа, РСФСР-эй экономическа ба социальна хүгжэлтын 1981 оной гүрэнэй түсэбэй болон арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбэй проектнүүд зохёогдоно бшуу.

Гэхэтэй хамта, РСФСР-эй олон министерствэнүүдтэ, албан зургааануудта, илангаяа нэгэдэлнүүд болон предприятинуудта энэ хүдэлмэрине эмхидхэлгэдэ ушаржа байгаа горитой дутуу дунданууд усадхагдаагүй, нормативна документнүүдые бэлдэлгэ үнжагайруулагдана гэжэ зүблөөндэ хабаадагшад тэмдэглэбэ. Ажахын тоосоое үргэнөөр хүгжөөхэ, эсэсэй үндэр үрэ дүнгүүдые туйлалгада экономическа арга нүхэсэлнүүдэй үүргые дээшэлүүлхэ талаар шухала үүсхэл эдэбхи гаргаганагүй. Хараалагдаhан хэмжээ ябуулгануд олохон ушарта юрэнхы шэнжэтэй байна, эдэнине бэелүүлхэ талаар эдэбхитэй бодото хүдэлмэри бэелүүлэгдэнэгүй, түсэбтэ даабаринуудые дүүргэлгын тодорхой зорилгонуудтай холбогдоногүй.

Автономито республикануудай Министрнүүдэй Соведүүд, арадай депутадуудай нютагай Соведүүдэй гүйсэдхахэ комитедүүд харьяата газар дээрэхи ажахые комплексноор хүгжөөлгэдэ эрхэеэ гүйсэд дүүрэнээр хэрэглэнэгүй, арадай хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилгые эхэдхэлгэдэ анхаралаа hулаар хандуулна.

Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ эдэнине үргэлжэ дээрэнь нэбтэрүүлгые хангаха шухала гэжэ тоолон, КПСС-эй ЦК-гай ба СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолоор хараалагдаhан хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлхэ хүдэлмэрине эдэбхижүүлхэ, элирүүлэгдэhэн дутуу дунданууд усадхаха талаар нүлөө ехэтэй хэмжээнүүдые абаха шухала гэжэ зүблөөн дээрэ тэмдэглэгдэ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ М. С. Соломенцев зүблөөн дээрэ үгэ хэлэбэ.

(ТАСС).

ЭКРАН ДЭЭРЭ— РЕВОЛЮЦИОННО АФГАНИСТАН

ТАШКЕНТ. (ТАСС). Азинн, Африкын ба Латин Америкын оронуудай улаахоорондын кинофестивалинин экран дээрэ шэнэ Афганистан харуулагдаба. Патриотхүдэлмэришэн, тарялаан, багша, солдат энээн тухай хөөрэнэ.

Шэнэ Афганистанай арад зоной hуудал байдалай hайжаруулагдажа байhан тухай хөөрэгдэнэ. Шэнэ засагта эсэргүү бандидуудай хархис муухай үйлэ хэрэгүүд дэлгэрэнгыгээр харуулагдана. Гадаада далайн саанаhаа эльгээгдэhэн буу зэбсэгээр ямаршье гэм зэмэгүй хүнүүд алуулhан байна. Шорон түрмэнүүдые харанабди, Революцида урбаhан Амин арадай аша туhа хамгаалагшадые эдээн соо хаажа, таталан зобоohон байгаа. Диктаторай өөрыгөө ехээр мөгтан hайрхадаг байhые харуулhан кадрнууд дураа гуталгын, шоо үзэлгын мэдэрэлээр дүүрэнхэй. «Уран hайханай» фильмын кадрнууд түрүү үзэлтэй кинематографистнуудай гарта ороhон байгаа. Аминай ролние... Амин өөрөө гүйсэдхөө бшуу. Бодолгүй политик, бэлиг шадабаригүй актёр байшоо.

Афганистанай революцинин түүхэ-бэшэг үргэлжэлүүлэгдэhээр. Уран hайханай фильм хамтаараа буулгаха тухай хөөрэлдөөнүүд хэгдэнэ.

Совет кинематографистнуудай үнэн зүрхэнэй туhаламжа үзүүлдэг тухай Азнин, Африкын, Латин Америкын олон оронуудай түлөөлэгшэд хэлэбэ.

ХАМТЫН ШӨНЖЭЛГЭНҮҮД ҮРГЭЛЖЭЛhӨӨР

НИИДЭЛГЭ ЗАЛАН ХҮТЭЛХЭ ТҮБ. (ТАСС). Уласхоорондын экипажай гэшүүд Леонид Попов, Валерий Рюмин, Валерий Кубасов болон Берталан Фаркаш «Салют-6» — «Союз-35» — «Союз-36» гэhэн замбуулинай комплекс дээрэ хоёрдохи үдэрөө хүдэлбэ.

Үглөөнэй эдеэнэй hүүлээр комплексын түхеэрэлгэнүүдые шалгаhанай удаа космонавтнууд түсэбөөр хараалагдаhан шөнжэлгэнүүд болон туршалганууда үргэлжэлүүлээ.

Оршон тойронхи дайдые шөнжэлхэ зорилготойгоор «Биосфёрэ» гэжэ туршалга хэгдэнэ. Космонавтнууд Газарай нюрууе ба дэлхэйн океан далайе адаглан шөнжэлнэ, буулгажа абана.

Уласхоорондын экипажай ниидэлгын түсэбөөр замбуулинай эрхэ байдалда материал шөнжэлхэ талаар советвенгер хамтын хэдэн шөнжэлгэ хэгдэхээр хараалагданхай юм. «Кристалл» гэжэ түхеэрэлгэ дээрэ «Этвеш» гэhэн технологическа туршалга хэгдээ. Үдэhөө хойшо «Сплав» гэhэн түхеэрэлгэ дээрэ «Беалуца» гэжэ туршалга эхилhэн байна.

Медицинскэ шөнжэлгэнүүдэй программын ёhоор, экспедициин экипаж дэгдэн хөөрэлгын үедэ хүнэй арhа мяханда кислородой нүлөөлэлгые шөнжэлхэ туршалга хэбэ.

Валерий Кубасов болон Берталан Фаркаш «Союз-35» онгосоор Газартаа бусажа ерэхэ гэжэ мэдээсэгдээ hэн. Космонавтнууд тэрэнинее Газарта бусаахые бэлдэжэ эхилээ. «Союз-36» онгосын hандалинуудай бүреэные задалжа, «Союз-35» онгосын буулгагдадаг аппарат соо тэдэнине бэхилбэ. Мүн тэдэнэр ниидэлгын скафандрнууд болон хубнин бусад хэрэгсэлнүүдые hэлгэhэн байна.

Совет болон венгер космонавтнуудай бууха район дээгүүр комплексын ниидэлгые хангаха зорилготойгоор тэрэнэй дабшаха замые хубилгахаар хараалагдаhан байна. «Союз-35» онгосын двигателиин түхеэрэлгын туhаламжаар нимэ хубилалта хэгдэхэ юм.

Замбуулинhаа элидхэhэнэй ба телеметрическэ мэдээнүүдэй ёhоор, «Салют-6» — «Союз-35» — «Союз-36» гэhэн эрдэм-шөнжэлгын комплексын ниидэлгэ амжалтатайгаар үнгэрнэ.

Нүхэд Поповой, Рюминэй, Кубасовай болон Фаркашай бэенүүд hайн.

ХОТЫН ТУГТА ОРДЕН ЗҮҮЛГЭГДЭБЭ

ЧЕЛЯБИНСК. (ТАСС). Челябинскда Ленинэй орден барюулагдаба. Ажахын ба соёлой байгуулалтада туйлаhан амжалтануудайнгаа түлөө, ороной индустрине хүгжөөлгэдэ болон Эсэгэ ороной хамгаалгын Агууехэ дайнда немец-фашис булимтарагшадые бута сохилгодо ехэ хүбитаяа оруулhанайнгаа түлөө тэрэ энэ үндэр дээдын шагналда хүртэбэ бшуу.

Партийн городской комитедэй ба арадай депутадуудай городской Соведэй эндэ болоhон баярай суглаан дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь К. У. Черненко сугларагшадта халуунаар үгтагдажа, үгэ хэлэбэ. Эхэ ороной үндэр дээдын шагнал — Ленинэй орденоор шагнагдаhантайнь дашарамдуулан, партийн Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Леонид Ильич Брежневэй даалгабариар сугларагшадые, хотын бүхы ажалшадые тэрэ үнэн зүрхэнhөө амаршалба.

Ленинэй орденой тогтоогдоhоор 50 жэлэй ойн жэлдэ танай хото шагнагдаба гээд тэрэ хэлэбэ. Эдэ үйлэ хэрэгүүд хоорондоо гүнзэгы холбоотой: түрүүшыг табан жэлhээ эхилээд, арбадахи табан жэл хүрэтэр гаталагдаhан 50 жэлэй замай дүн согсологдоно ха юм.

Владимир Ильич Ленинэй түрэhөөр 110 жэлэй ойе совет хүнүүдэй, түрүү үзэлтэй бүхы хүн түрэлтэнэй баяр баясхалантайгаар тэмдэглэhэн жэлдэ танай хотодо Ленинэй орденой барюулагдаhан ушар онсо удха шанартай гээшэ. Ураалай, тэрэ тоодо Челябинскын эономикын хүгжэлтэ В. И. Ленинэй нэрэтэй холбоотой бшуу.

Арадай ажахые хүгжөөхэ, ажалша коллективүүдэй эмхидхэлэй болон хүмүүжүүлхы үүргые дээшэлүүлхэ, партийна организацинуудай ажал ябуулгые нарижуулан hайжаруулха, мүн улаахоорондын шидхэгдээгүй шухала асуудалнууд дээрэ К. У. Черненко тогтожо хэлээ.

Челябинск хотые Ленинэй орденоор шагнаха тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указые тэрэ үгынгөө түгэсхэлдэ уншаад, суглаанда хабаадагшадай нэрьемэ альга ташалга доро үндэр дээдын шагналые хотын тугта зүүлгэбэ.

Хотын ажалшадай ажалай болон дайшалхы габьянануудые үндэрөөр сэгнэhэнэйнь түлөө суглаан дээрэ үгэ хэлэhэн хүнүүд КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ нүхэр Л. И. Брежневтэ үнэн зүрхэнэй баяр хүргэбэ. Арбадахи табан жэлые амжалтатайгаар түгэсхэхэ, үйлэдбэринин ашаг үрэ болон хүдэлмэриин шанарые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулхабди, металл болон бусад материалнуудые, эшэ хүсэнэй нөөсэнүүдые хямгадан алмахабди гэжэ тэдэнэр найдуулаа.

МОСКВАhАА МОРДОБО

КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй уряалаар хани ёhоной албанай хэрэгээр манай орондо айшалан ерэhэн Йеменэй Социалис партийн ЦК-гай Генеральна секретарь, Йеменэй Арадай Демократическа Республикын Верховно арадай Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ, НДРЙ-гэй Премьер-Министр Али Насер Мухаммед Эхэ орондоо бусахаяа майн 29-дэ Москвahаа мордобо.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежнев, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Б. Н. Пономарев болон бусад тусхай тушаалтад аэродром дээрэ А. Н. Мухаммедые үдэшэбэ.

(ТАСС).

БАМ-ай БАРИЛГАШАД—БҮТЭЭЛНҮҮДЭЙНЬ ГЕРОЙНУУД

ЛЬВОВ. Эндэhээ номууд, уран зураггууд, мэдээжэ дуунуудай нотонууд БАМ-ай адресаар эльгээгдэбэ. Эдэ бүгэдэнь «зуун жэлэй түмэр замай» барилгада ерээд бусаhан Львовой уран зохёолшодой, уран зураашадай ба композиторнуудай зохёохы тоосоон мүн болоно.

Ургал, Тындэ, Уоян гэhэн тайгын hуурин тосхонууд Львовой литература болон искусствын ажал ябуулагшадай иимэ аяншалгын картада бата hуурияа олонхой. «Каменяр» гэжэ хэблэл олон шэнэ номуудые шэн зорилгой түмэр зам баригшадта эльгээгээ. Залуу уран зураша Андрей Войневич БАМ ошожо ерээд, барилгашадай портредүүдые байгуулhан, харин драматург Дмитрий Герасимчук М. Горькийн нэрэмжэтэ эдир харагшын Львовой театрай ендэр дээрэ табигдаhан «За все годы до нашей любви» гэhэн зүжэгөө БАМ-ай барилгашадта зорюулаа юм.

(ТАСС).

АЛДАРТА ТЕАТР—МАНАЙДА

МЖАЛТААРАА СУУРХАНАД

дэр Буряадай нинслэлдэ Лей С. М. Кировэй нэрэмжэтэ баледэй академическэ театр о үргэлжэлүүлбэ. Хүн зонда мэтэ олон. Хотын бүхы дай түлөөлэгшэд бин ха. ынь алдарта театрай зүжэшашье удаа хараха болоhонуурхана, омогорхонод хэбэрлан ерэhэн театрай хоёрдограммын ёhоор янза бүрнин дэй хэhэгүүдhээ бүридэhэн нирхолтой концерт болобо.

үрүүн Ф. Шопенэй хүгжэхёohон хатарай сюитэ бүгэдын анхарал татаба. Энэ хадаа гол нэгэ сюжетгүйшье hаа, залуу хүнэй сэдьхэлэй байдалые гайхамшагтайгаар харуулhан хүгжэмэй хэдэн пьесэнүүд юм. «Ноктюрида» РСФСР-эй арадай артистка, РСФСР-эй Гүрэнэй шангай лауреат Г. Т. Комлева, СССР-эй арадай артист С. В. Викулов наадабад. Тэрэшэлэн «Шопенианада» ороhон Арбан нэгэдэхи вальс, Мазурка, Долоодохи вальснуудые мүн лэ тэдэнэр яларма hайнаар гүйсэдхэбэ.

Тус хатарhаа гадна концертын программада «Чинзанода болоhон сэсэгүүдэй hайндэр», Н. Паганиниин «Венециин hайндэр» гэhэн хүгжэмэй удхаар М Петипын зохёohон «Ехэ классическа па», Жюль Перрогой «Па де катр» гэhэн багахан балет, мүн тус авторай «Эсмеральда» — балет соohоо хэhэгүүд харуулагдаба.

Концертын hүүлээр Ленинградай болон Буряадай хоёр академическэ театрай коллективүүд уулзажа, зүбшэл hанамжануудаа хоёр талаhаа андалдан бэлэгүүдээ абалсабад.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ленинградай театрай зүжэгшэдэй гүйсэдхэhэн А. Аданай «Жизель» гэжэ баледhээ хэhэг.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ фото.

ХАБАРАЙ ТАРИЛГЫН ТҮГЭСХӨХЫ АЛХАМУУД

Ороноймнай ажахынууд хабарай тарилга яаралтай түргөөр дүүргэхые шармайн оролдожо байна. СССР-эй Центральна статистическэ управлениин майн 26-най баримта мэдээнүүдэй ёhоор, 123,1 миллион гектарай талмай дээрэ хабарай тарилга дүүргэгдэбэ. Энэнь түсэбэй 85 процент болоно.

Хойто Казахстанай механизаторнууд оньhото техникээ hайнаар хэрэглэжэ, илангаяа эршэмтэйгээр хүдэлнэ. Эдэнэр тарилга дээрэ сүүдхэдээ эгээл үндэр бүтээсэ туйлаа — сүүдхэдээ 1,7 миллион гектарта тарилга хээ. Эндэ шэнисэ тарижа дүүргэбэ. Мүнөө бусад ургамалнуудые тарижа үргэлжэлhөөр.

Бүхы орон доторнай 82,1 миллион гектар полинууд дээрэ ороohото, ороohотобобово ургамалнууд, тэрэ тоодо кукуруза таригдаад байнхай. Энэнь түсэбэй 84 процент болоно. Ешмээнэй, просын, гэршүүхын үрэнэн hуулгагдажа байhаар, 602 мянган гектар талмайда барайгар таригдаа. Саахарай свекло болон ороohон болгогдохо наран сэсэг тарнха хүдэлмэри гол түлэб дүүргэгдэбэ. Соя ургуулагшадай хэхэ ажал үшөөл ехэ. Эдэнэр хараалагдаhан талмайн оройдоод гурбанай нэгэ хубида тарилга хэhэн байгаа.

Овощ болон хартаабха тарижа үргэлжэлhөөр. Эдэ ургамалнуудаа тус тустаа түсэбөөр хараалагдаhан талмайн 78 ба 75 процентые эзэлбэ.

(ТАСС).

ПРОФСОЮЗАЙ АЖАБАЙДАЛ

ОЛООРОО ХЭЛСЭХЭ ОНОЛ АРГА

(БУРЯАДАЙ ОБЛСОВПРОФОЙ ПЛЕНУМҺЭЭ ТЭМДЭГЛЭЛ)

Республикымнай ажалшад арбадахи табан жэлэй түсэбүүдые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө бүгэдэ арадай социалис мүрысөөндэ оролсоод, промышленность болон хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ талаар зарим тэды амжалтануудые туйлажа байнхай. Республикымнай промышленность үнгэрэгшэ дүрбэн жэлэйнгээ түсэбые 100,6 процент дүүргэжэ, үйлэдбэриингөө хэмжээе 12 процентээр дээшэлүүлһэн байна.

Капитальна барилгын хэмжээн республика доторнай жэлһээ жэлдэ ургана. Арбадахи табан жэлэй дүрбэн жэлэй туршада 1,9 миллиард түхэриг мүнгэн зөөри ашаглагдаа.

Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд сагай уларилай таарамжагүй муу байбашье һаань, үнгэрэгшэ жэлнүүдтэй сасуулбал, мяха, һү, нооһо үйлэдбэрилгын дунда үзэргын хэмжээе дээшэлүүлһэн байна.

Мүнөө предприятинууд болон барилганууд дээрэ, колхоз, совхозуудта арбадахи табан жэлэй түгэсхэхы жэлэй даабаринуудые дүүргэхын түлөө шанга тэмсэл ябуулагдана. В. И. Ленинэй түрэһөөр 110 жэлэй ойн тэмдэглэгдэхэһээ холо урид 29 предприяти, 516 цех, бригада, участогууд, ажалай 6,5 мянган түрүүшүүл арбадахи табан жэлэйнгээ түсэбүүдые дүүргэ.

Эдэ бүхы тоонуудые «Саг үргэлжэ хүдэлдэг үйлэдбэриин зүблөөнүүдэй үүргые дээшэлүүлхэ талаар республикын профсоюзуудай организацинуудай хүдэлмэри туухай» пленум дээрэ хэһэн элидхэл соогоо облсовпрофой түрүүлэгшэ **А. Д. Чукаев** дурдаба.

Коммунис байгуулалтын зорилгонуудай ехэ, орёо болохо бүри ажалша коллективүүдэй үүргэ улам дээшэлхэ болоно. Тиимэһээ үйлэдбэри хүтэлбэрилгэдэ ажалшадай олооро хабаадалга социалис демократиие нарижуулгын шухала онол арга гэжэ парти тоолодог.

Хүдэлмэришэдэй суглааануд, саг үргэлжэ хүдэлдэг үйлэдбэриин зүблөөнүүд, эрдэм ухаанай үндэһөөр ажал эмхидхэхэ ниитын соведүүд, арадай хиналтын бүлэгүүд болон постнууд, НТО-гой, ВОИР-ай организацинууд, экономическа шэнжэлэл хэдэг ниитын бюро болон бусад организацинууд ажалшадай үйлэдбэри хүтэлбэрилгэдэ хабаадуулха арга зам олодог байна.

Манай республикын профсоюзуудай организацинуудта 50 мянга гаран эдэбхитэй тоологдоно. Тэдэнэй хүдэлмэриие зүбөөр эмхидхэжэ, мүн профсоюзай обкомууд, райкомуудай, нютагай комитедүүдэй зүгһөө саг үргэлжын анхарал хандуулагдажа байгаа һаань, ажалша коллективүүдэй хүдэлмэриие эрид һайжаруулха арга олдохо байгаа гэжэ элидхэлшэ зааба. Гэхэтэй хамта, олон предприяти, колхоз болон совхозууд түсэбүүдээ дүүргэнэгүй. Байгша оной 4 һарын дүнгөөр, промышленна предприятинуудай дүрбэнэй нэгэ хубинь түсэбөө дүүргээгүй. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, продукциин өөрын үнэ сэн хямдаруулха түсэб дүүргэгдэнэгүй. Ган гасуурһаа уламжалан, эбэртэ мал болон хонид үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ олоор гарзалаа.

Эдэ бүхы дутагдалнуудаа усадхахын тула ажалша коллективүүдэй үүргые дээшэлүүлхэ шухала.

Саг үргэлжэ хүдэлдэг үйлэдбэриин зүблөөнүүд, үйлэдбэри хүтэлбэрилгэдэ ажалшадые үргэнөөр хабаадуулха онол арга болоһоор үнинэй юм.

Хүдэлмэришэд болон алба хаагшад үйлэдбэриин зүблөөнүүдтэ хабаадахадаа, шухала асуудалнуудые шиидхэлсэнэ, түрэнэй түсэбүүдые амжалтатайгаар дүүргэхэ нөөсэ арга боломжонуудые элирхэйлэн олохо, үйлэдбэриин ашаг үрые, продукциин шанарые дээшэлүүлхэ, түрүү дүй дуршэлые үйлэдбэридөө нэбтэрүүлхэ гэжэ оролдоно.

Үйлэдбэриин зүблөөнүүд дээрэ шүүмжэлэл гарадаг, дутагдалнуудые усадхаха тушаа тодорхой хэмжээнүүд хараалагдадаг байна.

Һүүлэй жэлнүүдтэ республикымнай предприятинууд болон организацинуудай саг үргэлжэ хүдэлдэг үйлэдбэриин зүблөөнүүдэй тоо олошороо, ажал хэрэгнынь эдэбхижээ. Мүнөө дээрээ предприятинууд болон организацинуудта эмхидхэгдэһэн үйлэдбэриин 432 зүблөөндэ дүн хамта 22 мянган хүн, тэрэ тоодо 141, мянган хүдэлмэришэд һунгагдаһан байна.

Саг үргэлжэ хүдэлдэг үйлэдбэриин зүблөөнүүд үнгэрэгшэ жэлдэ ажалай эмхидхэлые һайжаруулха тушаа 3 мянган дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэн юм. Тэдэнэр үйлэдбэриин түсэбүүдые дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ, социалис мүрысөөе үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, үйлэдбэри нарижуулха болон бусад асуудалнуудта гол анхаралаа хандуулна. Энэ талаар Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай, авиационно, шэлэй заводуудай, хилээмэнэй 2-дохи комбинадай, Баргажанай совхозой, автотранспортна 2-дохи предприятиин, хэлхеэ холбооной управленниин автобазын коллективүүдэй саг үргэлжэ хүдэлдэг үйлэдбэриин зүблөөнүүд хүдэлмэреэ үргэн дэлисэтэйгээр ябуулна. Тэрэшэлэн эдеэ хоолой промышленностиин, хэлхеэ холбооной, ой модоной ажахын предприятинуудай профсоюзуудай областной комитет саг үргэлжэ хүдэлдэг үйлэдбэриин зүблөөнүүдэй ажал ябуулгада ехэ анхарал хандуулан, тэдээндэ туһалжа, дэмжэжэ байдаг гээд тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Гэхэтэй хамта профсоюзуудай олонхи комитедүүд үйлэдбэриин зүблөөнүүдые хүтэлбэрилхэ талаар хэмжээнүүдые абанагүй гэжэ зааха шухала. «Бурятферммаш» заводой, Онохойн, Тайлсын, Хэжэнгын, Аргатын, «Пограничный» совхозуудай профсоюзай комитедүүд саг үргэлжэ хүдэлдэг үйлэдбэриин зүблөөнүүдэй хүдэлмэриие һайжаруулхын тула нэгэшье хэмжээнүүдые абанагүй. Тэрэшэлэн барилгын организацинуудай, нютагай промышленностиин, коммунальна болон ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомууд үйлэдбэриин зүблөөнүүдэй хүдэлмэриие һайжаруулха тушаа хөөрэлдөөнүүдые хээшьегүй байһаар.

Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ олон хүн хабаадажа, дутагдалнуудые усадхаха, ажал хэрэгээ һайжаруулха асуудал дээрэ гол түлэб тогтобод.

Сэлэнгын ЦКК-гай слесарь **П. И. Арефьев** үгэ хэлэхэдээ, хүдалдаа наймаанай хүдэлмэриин шанар һайжаруулха, ажалай журам бэхижүүлхэ хэрэгтэ гол анхарал хандуулнабди, энэ талаар профсоюзай организацинууд ехэ хүдэлмэри ябуулха аргатай гэжэ тэмдэглэбэ. Продукциин оорын үнэ сэн хямдаруулха, оршон тойронхи байгаалиие хамгаалха болон үйлэдбэриин гол шухала асуудалнуудаар зүблөөн холо боложо, эдэ асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэдэг, дутагдалнуудые усадхаха тушаа хэмжээнүүд хараалагдадаг байна.

Зэдын районой Торгин совхозой рабочкомой түрүүлэгшэ **П. Я. Кречетов** удаань үгэ хэлээ.

—Арбадахи табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөндэ оролсоод, манай совхозой хүдэлмэришэд гүрэндэ хүдөө ажахын продуктнуудые тушааха түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэжэ байнхай. — гэжэ тэрэ үгынгөө эхиндэ тэмдэглэбэ. Гүрэндэ мяха, һү, нооһо тушааха түсэбүүдээ дүүргэнхэйбди. Энэ амжалта туйлаха хэрэгтэ совхозой профсоюзай организациин, саг үргэлжэ хүдэлдэг үйлэдбэриин зүблөөнэй оруулһан хубита нилээд ехэ гээшэ. Совхозой саг үргэлжэ хүдэлдэг үйлэдбэриин зүблөөн урид хараалһан түсэбэй ёһоор бүхы хүдэлмэреэ ябуулдаг, энэ талаар халан абаха дүршэл, онод арганууд манайда бии гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Республикын худалдаа наймаанай министрэй орлогшо **С. М. Баженов** үгэ хэлэхэдээ, худалдаа наймаанай хүдэлмэриин шанар һайжаруулха, ажалай журам бэхижүүлхэ хэрэгтэ гол анхарал хандуулнабди, энэ талаар профсоюзай организацинууд ехэ хүдэлмэри ябуулха аргатай гэжэ тэмдэглэбэ.

Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ Улаан-Үдын шэлэй заводой саг үргэлжэ хүдэлдэг үйлэдбэриин зүблөөнэй түрүүлэгшэ **В. А. Шестаков**, оёдолой «Туяана» нэгэдэлэй оёдолшон **П. Г. Кочирина**, Тимлюйн цементын заводой директор **Л. К. Рыжов** болон бусад үгэ хэлээ.

Пленумдэ хабаадагшад облсовпрофой секретарь **Л. В. Антоновагай** «КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй тогтоолдо үндэһэлэн, ажалһаа хүнүүдэй гаража ошолгые үсөөрүүлхэ, ажалай гурим саашадань бэхижүүлхэ талаар республикын профсоюзуудай организацинуудай зорилгонууд тухай» элидхэл зүбшэн хэлсээд, дэлгэрэнгы тогтоол баталан абаа.

С. ОЧИРОВ.

Цыцыков һаяхан коммунис партиин гэшүүндэ кандидаадаар абтаа.

— Аха нүхэдэй найдабариие үнэн сэхэ, жэшээтэ ажалаараа харюулхые оролдохоб, — гэжэ тэрэ партийна суглаан дээрэ мэдүүлээ һэн. Тиигэжэ залуу коммунистын урда үшөө олон харюусалгатай уялганууд нэмэбэ.

Мүнөө үедэ тэрэнэй хүдэлдэг фермэ район соогоо түрүү зэргэдэ ябана. Энэ коллектив 1980 оной 1 дэхи кварталда һү үйлэдбэрилхэ даабарияа 127 процент дүүргээ.

Зэдын районой Октябриин 60 жэлэй ойн нэрэмжэтэ колхозой һаалишан, коммунист Санжежап Цыцыковтэ «Коммунис ажалай ударник» гэһэн нэрэ зэргэ олгогдоо. Мүн тэрээндэ «Мал ажалай залуу түрүү хүндэ» гэһэн ВЛКСМ-эй ЦК-гай тэмдэг барюулагданхай.

Ц. САГАЛЕЕВ,
колхозой парткомой гэшүүн.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: С. Цыцыков.

Захааминай мяхан бинадай колбаса хэдэ олон жэлдэ худэлнэн Доржиевна Цырен манай зураг дээрэ х Арбадахи табан жэл лай түрүүшүүлэй зэрг таар ороһон энэ эхэнэ досотой бэрхэ аж коллектив соогоо х болонхой. Халаан, һа риниг өө даабариие үлүүлэн дүүргэжэ, эр дэлмэришэн гэжэ а энэ эхэнэр коммун лай ударник гэһэн нэрэ зэргэтэй. Мари жневна ниитын эдэбхитэйгээр хабаад юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Цыренжапова.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ.

БАМ

БҮТЭЭСЭ ЕХ ЭТЭЙГЭЭР ХЭРЭГЛЭХЭ

Хойто-Байгалда зургаадахи жэлээ БАМ-ай асари ехэ барилга хэгдэжэ байна. Байгалай хаданууд һаа Хойто Муяын хаданууд хүрэтэр үдэр һүнигүй, үбэл зунгүй эршэтэ ажал орьёлон бусална. Барилгын 50 гаран организацинуудай хүдэлмэришэд мүнөө үеын бүтээсэ ехэтэй техникын хүсөөр авто-харгы, түмэр замай далан барина, электрын эльшэ хүсэ дамжуулха ЛЭП-220 түхэлэй лини татана, тоннельнуудые малтана. Эхэ ороноймнай промышленность БАМ-ай барилгашадые бүтээсэ ехэтэй техникээр, трактор, машинануудаар дутамаггүйгөөр хангана. Энэ бүхы трактор, машинануудые шадамар бэрхээр ашаглажа шадабал, бидэ тон ехэ ажал хүдэлмэри хэхэ аргатай ха юмбибди.

Жолоошод, экскаваторай машинистнууд, бульдозеристнууд, БАМ-ай бүхы хүдэлмэришэд энэ техникэ миин байлгангүйгөөр ашаглажа, бага гаргашатайгаар, түргэнөөр барилга хэхэ гэжэ эрмэлзэнэ. Миний хүдэлдэг «Занбамстроймеханизация» трестын онһожоруулагдамал 132-дохи колоннын хүдэлмэришэд Ленэ мүрэнэй эрьеһээ БАМ-ай барилга эхилээ һэн. Бидэ авто-харгы, түмэр замай далан барилсаабди. Тиин 300 километр зайда ехэ түргэнөөр барилга хэжэ, түрэнэй даабари харааладаһан болзорһоо холо урид дүүргээ һэмди.

Нэгэдэхсэр, бидэнэр шэб шэнэхэн техникээр барилга хэжэ эхилээ ха юмбибди. Трактор, машинануудай, экскаваторнуудай эбдэрхэ, миин байха ушар үсөөн дайралдадаг байгаа бшуу. Хоёрдохёор, хүдэлмэришэднай тиимэ һэшхэлтэйхэнээр урагшаа эрмэлзэһэн, һанал бодолтойгоор ажалладаг һэн. Энээн дээрэнээл ажалдамнай үндэр бүтээсэ түйлагдадаг бэлэй.

Мүнөө манай 132-дохи колоннын хүдэлмэришэд Байгалай эрьеэр түмэр замай далан барилсана. Ойрын сагта энэ далан дээрэ рельс табигдажа, ашаатай поезднууд Хойто-Байгалай газар дайда дээгүүр зүүн зүг тээшэ шуумайлдан үйлгэлдэхэ гэжэ һанахада урматай ааб даа. Бидэ Ленэ мүрэнэй эрьеһээ Байгалай эрье хүрэтэр түмэр замай далан барилсаабди. Жолоошод, экскаваторай машинистнууд, бульдозеристнүүд бага бэшэ ажал хэхэ, хэнэшье, үшөөл ехэ ажал хэхэ хараа зорилготойби. Тэдэ техникэмнай хуушаржа захалаа. Олонхи жолоошоднай бүри 1974 ондо абаһан машинануудаар хайр шорой зөөнэ. Хэдэн зуун мянган километр үйлдэһэн, олон мянган кубометр хайр шорой зөөһэн эдэ машинанууд мүнөө эбдэрхэеэл һанана.

Автомашинануудта капитальна заһабари хэхын аргагүй. Тиимэ завод, мастерскойнууд БАМ-ай алишье участогта үгы юм. Запчастьнууд ехэл хомор. Энээнһээ болжо трактор, машинанууд 6—7 нараар, заримдаа бүхэли жэлээр колоннын хашаа соо миин байжа, гүрэнэй даабари дүүргэхэдэ бэрхэшээлнүүд дайралдана.

«Занбамстроймеханизация» трестын захиргаан иимэ дутагдалнуудые усадхаха хэрэгтэмнай туһалхын орондо колоннын хүтэлбэрилэгшэдые саг үргэлжэ һэлгэдэг байха юм. Богонихон болзорой туршада гурба дахин колоннын начальнигууд һэлгэгдээ. Иимэ аргаар дутагдалнуудые яашье усадхахагүйбди. Һүүлэй һүүлдэ манай колоннын коллективые 161-дэхи колоннын коллективтэй ниилүүлээ. «Занбамстроймеханизация» трестын захиргаан үйлэдбэриин дутагдалнуудые усадхаха талаар тон һайн онол арга олоо гэжэ хэлэхын аргагүй. Юуб гэхэдэ онһожоруулагдамал 161-дэхи колоннын хүдэлмэришэд Байгалай эрьеһээ Витим мүрэнэй эрье хүрэтэр таранхай. Иимэ олон участогуудта хүсэеэ сасахада тиимэ һайн үрэ дүнгэй туйлагдадаггүйнь мэдээжэ.

Трактор, машинануудай, бульдозернуудай, экскаваторнуудай эбдэрхэ, миин байха ушар али олон дайралдаһаар. Теэд, Буряадай участогта ганса манай 161-дэхи колоннын коллектив хүдэлнэ бэшэ. Онһожоруулагдамал 7-дохи колоннын коллектив Байгалай эрьеһээ Витим мүрэнэй эрье хүрэтэр барилга хэхэ. Трактор, машинануудай эбдэрхэ ушар эдэшье коллективүүдэй дунда үзэгдэнэ. Гүрэндэ, үйлэдбэридэ, хүдэлмэришэдтэ энэ бүгэдэ тон ехэ хохидол үзүүлнэ. Саашадаа иимэ дутагдалтай эбсэхын аргагүй. Бүхы техникэ запчастьнуудаар гуйсэд хангаха, саг болзортонь заһабарилха, мастерскойнуудые нээхэ асуудалые манай «Занбамстроймеханизация» трестын захиргаан ойрын сагта шиидхэхэ бэзэ гэжэ үнэн зүрхэнһөө этигэн найданабди.

Мүнөө Буряадай участок дээрэ 2.500 автомашина ашаглагдана. Энэ олон машинануудые минутыншье туршада миин байлгангүйгөөр ашаглаа һаа, бидэ гайхамшаг ехэ ажал хүдэлмэри хэхэ арга шадалтай байнабди.

А. ЕФРЕМОВ,
онһожоруулагдамал 161-дэхи колоннын хүдэлмэришэн.

Ижевскын автомобильна заводой конвейерһээ минута хахад бүхэндэ бэлэн автомобиль гарадаг байна. Ураалай «москвичуудые» бүтээн гаргагшад ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхын, ажалай шанар һайжаруулхын түлөө оролдодог Ижевскын «Москвича» хэрэгтэй детальнуудые гаргадаг Пермидэхи, Уфадахи предприятинууд «Технологическа бүхы ажалда — үндэр шанар» гэһэн уряа доро ажаллака. Эдэ предприятинуудай оролдолго гол предприятиин ажал дээрэ харуулагдадаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ. автозаводой хабсаралгын цех соо.

ТАСС-ай фотохронико.

ЗАЛУУ ҺААЛИШАН

Санжежап Цыцыковэй гэртэхин бүхы һаһаараа мал ажалда хүдэлһэн юм. Тиимэһээ тэрэ бүри заахан байхаһаа аба, эжытэеэ дахасалдан, малда дуратай, дуршэлтэй болоһон хүн гэжэ нютагайнь зон хэлсэдэг. Зүб тиигэдэг. Һургуулидаа амаралтын болоходонь, Санжежап хододоо гэртэхиндээ яаралтай бусажа, ажалдань хамһалсадаг байгаа. Тиигэжэ тэрэнэй һургуулияа дүүргэхэ дүтэлхэдэнь, колхозой түрүүлэгшэ ажахыдаа үлэжэ, һаалишан болохые дурадхаһан юм. Залуу хүбүүн зүбшөөжэ, һаалиин фермэдэ ажаллажа захалһан намтартай.

Һаалишан хүбүүн түрүүшын үдэрһөө ажалдаа оролдосо тойгоор хандажа, хүнүүдһээ дутуугүй дүнгүүдые туйлажа эхилээ. Тэрэ жэлһээ жэлдэ дүршэл шадабаритай боложо, түрүү онол аргануудые хэрэглэн, социалис мүрысөөндэ шалгаржа гарадаг болоо бэлэй. Нёдондо жэлэй дүнгөөр ажахы соогоо, мүн район доторoо эрхимлэжэ, гурба мянгатанай тоодо оролсоһон, районой газетын нэгэдэхи шанда хүртэһэн байна. Энэ үбэлжэлгын хэды бэрхэшээлтэй байгаашье һаа, һү һааха 1-дэхи кварталайнгаа түсэб 130 процент дүүргээ. Байгша оной эхиндэ Санжежап үндэр социалис уялга абаа һэн. Тэрэ үнеэн бүриһөө 3,500 килограмм һү һааха, нэгэ тугал абаха гэжэ шиидэнхэй.

Залуу һаалишан Санжежап Цыцыков һаяхан коммунис партиин гэшүүндэ кандидаадаар абтаа.

— Аха нүхэдэй найдабариие үнэн сэхэ, жэшээтэ ажалаараа харюулхые оролдохоб, — гэжэ тэрэ партийна суглаан дээрэ мэдүүлээ һэн. Тиигэжэ залуу коммунистын урда үшөө олон харюусалгатай уялганууд нэмэбэ.

Мүнөө үедэ тэрэнэй хүдэлдэг фермэ район соогоо түрүү зэргэдэ ябана. Энэ коллектив 1980 оной 1 дэхи кварталда һү үйлэдбэрилхэ даабарияа 127 процент дүүргээ.

Зэдын районой Октябриин 60 жэлэй ойн нэрэмжэтэ колхозой һаалишан, коммунист Санжежап Цыцыковтэ «Коммунис ажалай ударник» гэһэн нэрэ зэргэ олгогдоо. Мүн тэрээндэ «Мал ажалай залуу түрүү хүндэ» гэһэн ВЛКСМ-эй ЦК-гай тэмдэг барюулагданхай.

Ц. САГАЛЕЕВ,
колхозой парткомой гэшүүн.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: С. Цыцыков.

ШАЛГАЛТА ЮУ ХАРУУЛААБ?

АНХАРАЛ ХАНДУУЛХААР АСУУДАЛ

Энээнһээ урда жэлнүүдтэ Кабанскын районой ажахынуудай мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд, бүхы механизаторнууд таряалан, сабшалан болон бэлшээриин газарай хүрьһэ һайжаруулжа, худөө ажахын ургамалнуудай ургаса дээшэлүүлхэ түшаа ехэхэн оролдолго гаргадаг байнаһан. Энээнэй ашаар ургасашье горитой абтадаг гээшэ. Тэдэнэр ямар арга хэрэглэнэб гэхэдэ, органическа (наг шэбхэ, торф) болон минеральна үтэгжүүлгэ газартаа жэлһээ жэлдэ ехээр гаргадаг һэн. Жэшээлхэдэ, нёдондо район дотор бүхыдөө 194,3 мянган тонно органическа үтэгжүүлгэ таряалан болон нуга сабшалан дээрэ гаргагдаа. Энэнь 1975 юнойхитой сасуулбал, 78,7 мянган тонноор ехэ болоно.

Районой совхозууд һүүлэй хөдөн жэлдэ наг шэбхэ ба торф (хүлэрэ болоһон хүрьһэ), минеральна үтэгжүүлгэ холиһон компост хээрэ зөөхэ тусхай онһожоруулагдамал отрядуудые бии болгожо, газар үтэгжүүлхэ хэрэгые бүри үргэдхөө. Мүн районой «Сельхозхими» нэгэдэлэй томодхогдоһон бригада энэ талаар ехэ хүдэлмэри хэнэ. Тус бригада энэ жэлдэ элдэб ургамалнуудые тариха газарта 80 мянган тонно тусхай компост бэлдэжэ, таряалан дээрэ гаргаха даабарияа амжалтатайгаар дүүргэжэ байна.

Энэ хүдэлмэриие илангаяа «Шергинский» совхоз, һайнаар эмхидхэнэ гэжэ тэмдэглэхээр. Тус ажахы үнгэрэгшэ жэлдэ 19,3 мянган тонно шэбхэ, мүн торф, минеральна үтэгжүүлгын холисо таряалан дээрээ өөһэдынгөө хүсөөр гаргаа.

Район дотор бүхы үтэгжүүлгын хэр зүбөөр, ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэгдэдэгые манай шалгалтын бригада хараж, шалгажа үзөө. Тиигэдээ районой олонхи совхозуудай мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд, худөө ажахын управлениин мэргэжэлтэдшье энэ жэлдэ органическа болон минеральна үтэгжүүлгэ газартаа һайнаар гаргаха хэрэгтэ анхаралаа хуладхаа гэжэ шалгалта элирүүлээ. Юуб гэхэдэ, энэ шухала үтэгжүүлгэнүүдые схээр хэрэглэхэ талаар биратай ажал ябуулагданагүй.

Энээнние баталхын тула хэдэн баримтануудые дурдая. Районой алишье ажахые абаад харахада, мүнөө болотор нэгэшье тонно наг шэбхэ обоолжо, тэрээнтэй торф, минеральна үтэгжүүлгэ холин, компост болгохо, тэрэнние хадагалха, шанаржуулха тусгаарлагдаһан газар гү, али талмай бэлдээгүй байха юм. Тиимэһээ эндэ тэндэ тараагдаһан шэбхын бүхы үнэтэй шэмэтэй бодосуудынь үгы болошоно. Харин хайша хэрэг, муугаар хадагалһанһаань боложо, эсэстээ үтэгжүүлгын ашаг үрэ үгэсэнь һураггүй доошолно бшуу. Энээнние хэдэн жэшээ дээрэ баримталхада иимэ байна. Республикын агрохимлабораториин хэнэн туршалгын ёһоор харахада, муугаар хадагалагдаһан наг шэбхэ соо азот— 0,60 процентээр, аммиагтай азот — 0,15, калий —0,14, фосфор — 0,10 процентээр нормоһоо доошоо байдаг.

Үбэлэй сагта бага багаар обоолгодоһон наг шэбхэ ехээр хүрэшэнэ, саһантай холисолдожо, хабартаа һалхинда үлеэлгэжэ хаташадаг, иигэжэ хадагалһан шэбхэ газарай хүрьһэндэ ороходоо ямар биратай шэмэ үгэхэб даа.

Районой ажахынууд наг шэбхэ таряалан, сабшалан дээрэ тараахаа тусхай 16 түхеэрэлгэтэй юм. Харин мүнөө эндэхид органическа үтэгжүүлгэсэ имагтал бульдозероор, элдэб волокушануудаар түлхижэ тараана, ашаг үрьень схээр доошолуулна.

Органическа үтэгжүүлгэдэ оролсохо торфые тон муугаар бэлдэнэ. Тэрэнние минеральна үтэгжүүлгэтэй холёод, таряалан дээрэ гаргахада баян ургасын абтадагые эндэхи ажахынууд һайн мэдэнэ. Тэд торф бэлдэхэдээ, технологииень сахинагүй.

«Таряалан, сабшалан дээрэ органическа болон минеральна үтэгжүүлгэ ехээр гаргаха хэмжээнүүд тухай» Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1979 оной мартын 26-най тогтоолые бэелүүлхэ хэмжээнүүдшье район дотор гүйсэд абтанагүй гэхэдэ болохо. Тусхайлбал, эндэ наг шэбхэ хадагалха нэгэшье тусгаар бэлдэгдэһэн талмай үгы байһаар. Тиимэһээ тэрэнь ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэгдэнэгүй ха юм. Мүн шэбхэ зүбөөр суглуулжа обоолһон фермын ажалшадта материальна болон моральна талаар урмашуулха хэмжээнүүд зохёогдоогүй.

«Шергинский». Ойморой совхозуудай гахайн комплекснуудһаа гараһан ехэ шэбхэ үтэгжүүлгэ болгогдоожо хэрэглэгдэнэгүй. Тэрэнь гахайн байрануудай хажуудa хэдэн жэлдэ суглараад, оршон тойрон газар дайда байгаалиие бузарлажа байна. Эдэ ажахынуудай болон районой худөө ажахын управлениин хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд энээнние хаража байгаад, энэ ашаг үрэтэй үтэгжүүлгые хэрэглэхэ тушаа һаналаа ороидоо табинагүй.

Районой колхоз, совхозууд таряалан, сабшаландаа жэл бүри 9—10 мянган тонно минеральна үтэгжүүлгэ оруулдаг юм. Тэрэнь гол түлэб уһалагдадаг газарта гаргагдана. Харин энэ үтэгжүүлгэнь добо газарта мүртэй хэрэглэгдэнэгүй. Байгалай туршалга үйлэдбэриин ажахы (ахамад агрономынь И. А. Аленичев), Кабанскын шубуунай фабрика (ахамад агрономынь Н. Е. Стулев) минеральна үтэгжүүлгэ, буртаг үбһэ, хорхой шумҮул үгы хэхэ хорото химикадуудые ба гербицидүүдые тон муугаар, хайша хэрэгээр хадагалжа байһаниинь шалгалтаар элирүүлэгдээ. Эдэ ажахынуудта үтэгжүүлгэ болон химиин зүйлнүүдые тушаажа абаха, наринаар хадагалжа байха тусхай хүн томилогдоодүй. Эндэ складта ороһон, тэндэһээ гараһан үтэгжүүлгэ, хоронууд гэхэ мэтэ бүридэлдэ абтанагүй. Хаана ямар газарта хэды шэнээн үтэгжүүлгын оруулагдаһые, ямар хороной хэрэглэгдэһые мэдэхын аргагүй.

Үнэтэй сэнтэй үтэгжүүлгэ болон химиин шухала зүйлнүүдтэ иимэ һаланаар хандаха гээшэ хулисэшэгүй. Сэхыень хэлэхэдэ, Кабанскын районой ажахынууд республикын ямаршье колхоз, совхозуудта орходоо минеральна үтэгжүүлгэ жэшээгүй ехые абана. Ушарынь юуб гэхэдэ, эндэ уһалагдадаг газар ехэ, ургасашье яһала элбэгээр абана. Үнэн дээрэнь хараад байхада тэдэндэ үгтэһэн бүхы минеральна үтэгжүүлгые ашаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглээ һаань, үшөөшье дээшээ ургаса хуряаха байгаа гэжэ бадалтан хэлэхэ үндэһэн гүйсэд бии.

Үшөө хэдэн баримтануудые харуулая.

Байгалай туршалга-үйлэдбэриин ажахын 3-дахи отделенидэ аммофос гэжэ үтэгжүүлгэ таряанай тоог дээрэ миин газаа талада адхаатай, саһанда даруулжа, боробндо норожо хэбтэнэ. Гранозан гэжэ хорото химикадай зүйлнүүд ёһоор түхеэрэгдэгүй задагай складта харуу һаргүйгөөр орхигдожорхинхой байха юм. Энээнние гэмтэ ябадал гэжэ тоолохоор. Ажахын 1-дэхи отделенидэ минеральна үтэгжүүлгые пестицид гэжэ гербицидһээ амяарлан хадагалха типовой склад бии юм. Теэд эндэ гербицидынь газаа адхагдаад, орхигдо ш о һ о н байна. Эндэ складайнь газаагуур үтэгжүүлгынь саарһан туулмагуудай таһархай болон бусад үлэгдэлнүүд, модо, шулуун, түмэр түдэгэдэ дарагдашанхай обойжо хэбтэнэ. Склад соохинь хуушан үтэгжүүлгэнүүдэй үлөөдэһэнһөө арилгагдаагүй, үүдэниинь эбдэрхэй. Складайнь газаа 12 процентын гексохлоранай дуст буулгагданхай. Тэдэнэйнь зарим туулмагуудынь хахараад, хорониинь адхаржа байха юм.

Тус ажахын Закалтусай отделенидэ (эрхилэгшэнь И. А. Карпов) минеральна үтэгжүүлгэ хадагалха типовой склад баригдаһан байгаа. Харин мүнөө энэ складынь тугалай байха байра болгогдонхой.

Һүүлэй табан жэлэй туршада Кабанскын шубуунай фабрика. Байгалай туршалга-үйлэдбэриин ажахы минеральна үтэгжүүлгэ хадагалха склад барюулаагүй. Теэд энээнһээ хойшо эдэ ажахынуудай мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд минеральна үтэгжүүлгээ газаа һалхинда, саһа бороондо байлгахаяа, гүрэнһөө үгтэһэн үнэтэй зөөриие хии талаар алдажа байхаяа болихо ёһотой гээд һанагдана.

Кабанскын шубуунай фабрикын Колесовой отделенидэ (эрхилэгшэнь А. И. Аверин) аммиагай селитрэ, хлористо кали, нитрофос үтэгжүүлгэнүүд хуу худхаршанхай. Энээн дээрэнээ ургамал тарихада хэды шэнээн үтэгжүүлгэ гектар бүридэ зүбөөр тодорхойлхонь бэрхэтэй байна. Тиимэһээ үтэгжүүлгэ таамагаар адхаха болоно ха юм. Ойморой с минеральна үт гын склад бай Оройнь сүмэрх гэ үтэгжүүлгэн холилдошонхой.

Мүнөө районой хозхими» нэгэдэлэй (э шэнь В. И. Гуселетов дуудта 1653 тонно м на үтэгжүүлгэ асара Баазынь газаа 3 мянг но хуурай минеральн жүүлгын миин байхань харагдана. эндэнь 3200 тонно склад бии ха юм. складуудынь хоойоор үтэгжүүлгэнь газаа болоо юм гэхэдэ, «Госкомсельхозтехни гэдэлэйхид энэ б барилга ехэ дутагдал тушааһан байна. Эн зарынь асфальтаар даагүй, газаахинь с дээгүй, складайнь үн эбдэрхэй. 1200 тонн агтай уһа багтааха мүн лэ дутуугаар б ехэ цистернэнүудыні дэгдээгүй. Тэдэнэр нуудта өөһэдынгөө шинануудаар үтэгжүү рэдэг. Теэд абаашах үүн шэгнэнэгүй, ха томашинын ашаа хэмжүүрынь абаад, та бэшэнэ.

Манай эндэ ябах районой зарим ажах дээрэ хэлэгдэһэн д нуудые усадхаха, аж жаруулха тушаа хүт лэгшэд, мэргэжэлтэ тодорхой һанамжа д нуудые оруулаа. Х бэл, «Шергинский» с ахамад агроном Т. С кова ингэжэ дурадхаг хэ жэлдэ 6 мянган хүрэтэр минеральна жүүлгэ совхоздо нэм хэ хэрэгтэй. Мүн комплексын шэнгэн хыень удхан абаха у нагатай экскаватор һаань энээнние һай жүүлгэ болгон хэрэгл га бии.

Саашадаа район органическа, мин үтэгжүүлгэнүүдые хэрэглэхэ, мүнөө б дуунадуудые т усадхаха тухай ш бригадынхид өөһэдынг намжа дурадхалнуу лээ. Элирүүлэгдэһэн далнуудые усадхаха хой болзор тогтоогдо

С. БЕКЕ
республикын агр лабораториие да

В. КОВАЛ
республикын «Сель ми» нэгэдэлэй агр

Д. ДОНДО
манай тусхай

Энэ талаар урда жэлнүүдтэ Кабанскын районой ажахынуудай мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд, бүхы механизаторнууд таряалан, сабшалан болон бэлшээриин газарай хүрьһэ һайжаруулжа, худөө

...оведүүдэй ...үүдэлмэри ХАРЮУСАЛГАЯА ...ЛАМ ДЭЭШЭЛҮҮЛЭН

Хойто-Байгалда ...и жэлээ БАМ-ай ...барилга үргэлжэл... Энэ үе соо райо... шарай танигда... болотороо хуби... ...ай хаданууд...ааа ...ын орьёлнууд хү... ...ман томо посёло... ...ын бодобо. Хэрбээ ...районоймнай хүн ...6 мянга шахуу ...нөөө хоёр гурба ...ошороо.

...ье мэдэхээр, эдэнэй ...ай Байгал-Амарай ...ай барилгада хабаа... Район доторнай 12 ...поселково Советүүд ...

...с мүрысөө үргэн ...ээр эмхидхэжэ, ...элмэриингөө ашаг ...ешэлүүлхэ, барил... ...ктнүүдые хараалаг... ...зортонь ашаглал... ...аха асуудалнууд Советүүдэй сесси ...ол зүбшэн хэлсэг... ...бүхы талаһаа ехэл ...шэнжэлэгдэдэг юм. ...альска поселко... жэшээлхэдэ, энэ ...ын дүршэлтэй бо... ...н харюусалгатай, ...объектнүүд дээрэ ...дай постнууд эм... ...г юм. Үнгэрһэн ...робайкальскда 108 ...хоёр гэр ашаглал... ...ргдаа бэлэй. Энэ ...рэ депутадай пост ...рһэн байгаа. Ара... ...дууд барилгын яба... ...нариналр хинан ...һэн. Тиигэжэ ба... материалнуудаар ...ые хангаха, социа... ...өө дэлгэрүүлхэ ...удые депутадай эдэбхитэйгээр ...э. Северобайкаль... ...охи, 2-дохи дунда ...уудай байшангуу... ...барилгадахада мүн ...дай постнууд бай... ..., заһабариин бү... ...эри саг болзортоо, ...артайгаар дүүргэг...

...тус поссовет үйл... ...талмайнуудые бог ...сэбэрлэхэ, модо ...байшан гэрнүүдэй ...хэл шарайе гоё ...болгохо, столово, ...ые олоор барюул... ...ехэ юумэ хэнэ. ...ын ашаар энэ по... ...овет 1979 оной ...үрысөөнэй дүнгөөр Министрнүүдэй ВЦСПС-эй дам... Улаан тугаар шаг... байна.

...эн» Шэнэ-Уоянай, Северомуйскын посёлково Советүүд эдэбхитэйгээр ажал хүдэлмэреэ ябуулна, тосхон һуринуудайнгаа шэнжэ шарайе гоё һайхан болгохые оролдоно. Мүнөө Северомуйск Буряадай участогай эгээд гоё һайхан тосхонуудай нэгэн болонхой. Эндэ байрын гэрнүүд, столово, магазинууд олоор бодхоогдожо, БАМ-ай барилгашадай һуудал байдал һайжаруулагдаба. Һаяшаг хүн зоной ажаһуудалай хэ...эглэмжэ хангаха комбинадай, искусствын һургуулинн байшангууд ашаглалгада туашаагдаба.

Байрын гэрнүүд, столово, магазинууд, сад-ясли, һургуули, соёлой байшангууд олоор бариндгана. Ганса 1977—1979 онуудта 139 мянган дүрбэлжэн метр байра, һургуулинн 7 корпус, 36 магазин, 18 столово, 12 сад-яслиин байшан, овощ хадагалха 13 склад ашаглалгада оруулагдаба. БАМ-ай барилгашад эд бараа, эдеэ хоолой зүйлнүүдые бүри ехээр худалдан абадаг болоо. Худалдаа наймаанай организацинууд хэрбээ 1975 ондо 34 миллион түхэриг эд бараа худалдаһан байбал, үнгэрэгшэ 1979 ондо 64 миллион түхэригэй эд бараа худалдаһан байха юм.

Манай районой Советэй гүйсэдком сельскэ болон поселково Советүүдэй хүдэлмэриие бүри эдэбхижүүлхэ талаар бага бэшэ хүдэлмэри ябуулна. Үнгэрһэн хоёр жэлэй удаа Советүүдэй гүйсэдкомуудай түрүүлэгшэнэрэй семинар үнгэргөө һэмди. Байгша ондо мүн лэ тиимэ семинарнуудые үнгэргэхэ түсэбтэйбди.

Һүүлэй үедэ районно Советэй саг үргэлжын комиссинууд, депутадуудай бүлэгүүд районой хүгжэлтэдэ хабаатай олон асуудалнуудые шидхэхэ хэрэгтэ улам эдэбхитэйгээр хабаададаг болонхой. Депутадууд һунгагшадайнгаа захяа дүүргэхэ хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулна. Үнгэрһэн жэл сельскэ, поселково Советүүдтэ ажаллшад 100 захяа үгэһэн юм. Тэрэнэй 97-ниинь дүүргэгдэнхэй. Кумора һуриной сад-яслиин байшангые үргэдхэхэ гэһэн ажалшадай захяа бүридхэлдэ абтанхай. Мүнөө проектнэ документации бэлэн болгогдоод, энэ барилгада мүнгэн һомологдобо.

Мүн районоймнай үйлэдбэриин хүсэнүүд түргөөр хүгжэжэ байна. Һаяхан «Ангарский» гэжэ шэнэ совхоз эмхидхэгдэбэ. Шэнээр эмхидхэгдэнэн «Уоянский» госпромхоз эбэрта бодо малай өөрын фермэтэй болоо. Тус коллектив оро үсхэбэрилхэ фермэ барижа дүүргэбэ. Тэдэнэр 100 орохоо 75 тугал абаха гэһэн зорилготой.

Тиигэбэшье районой хүдөө ажахые саашадань бүри түргэнөөр хүгжөөхэ асуудал шуха...ла зандаа. Мүнөө 1980 — 85 онуудай холын хараата түсэб зохёогдобо. Энэ хугасаан соо 200 мянган тахяа үсхэбэрилхэ шубуунай фабрика, 6 гектар теплицэ, 400 үнеэнэй багтаха оньһожоруулагдамал байра гэхэшэлэн бариндахаар хараалагдана. Эдэ бүхы барилгада 7,8 миллион түхэриг мүнгэн зөөри һомологдонхой. Иимэ сэхэ хараа зорилгонуудые сүм бэелүүлжэ, түхэриг бүхэниие аша үрэтэйгөөр гаргашалхын тула районой, поселково, сельскэ Советүүд, арадай депутадуудай бүлэгүүд, саг үргэлжын комиссинууд саашадаа бүриншье эдэбхитэйгээр, харюусалга ехэтэйгээр ажаллаха болоно.

Депутадуудай 14 бүлэгүүдтэ районно Советэй 80 депутат оролсоно. Эдэ бүлэгүүд барилгын объектнүүдэй шанар, даабари болон уялгын дүүргэлтэ, поселогуудай үйлсэ, талмайнуудые ногооруулха хүдэлмэриин ябаса нариналр хинан шалгажа байдаг.

Мүнөө районоймнай бүхы нютагуудай, һуурин тосхонуудай ажалшад «Орбита» программа харадаг болонхой. Мүн Усть-Илимэй ГЭС-эй электрын эльшэ хүсэ ашаглажа захалбабди.

Үнгэрһэн жэлэй октябрь һарада Северобайкальскда түрүүшын поезд ерээ һэн. Мүнөө БАМ-ай барилгада хэрэгтэй ашаан сүм түмэр замаар зөөгдэнэ. Эдэ бүгэдын районой үйлэдбэриин хүсэнүүдые саашадань хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ хэрэгтэ тон ехэ удха шанартай байһаниинь эли.

Манай районой бүхы ажаллшад, БАМ-ай бүхы барилгашад арбадахи табан жэлэй даабари болзорһоонь урид дүүргэхээр эрид шидэнхэй. Эдэнэр урдаа табиһан зорилгоёо бэелүүлхэ аргатайшье.

Ч-Д. ЦЫРЕНОВ,
арадай депутадуудай Хойто-Байгалай районно Советэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

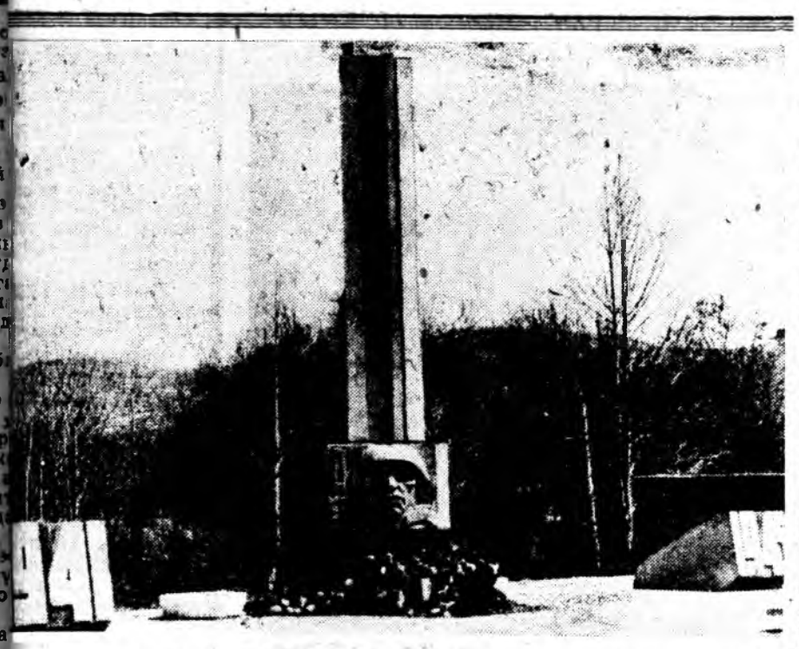

...ХҮШӨӨНҮҮД ...ОДХООГДОНО

...оно хамгаалгын Агууехэ дайнда совет арадай ...хойшо 35 жэл һаяхан гүйсэбэ. Энэ ехэ һайн...орон дотор политическэ болон ажалай дэбжэл... байдалда тэмдэглэгдээ. Эхэ оронойнгоо су... ...ан байдалые фашис булимтарагшадһаа хам... ...атар сэрэгшэдээ манай арад зон хүндэлэн ёхол... ...абьяаень һанан дурдаһан байна.

...республикаһаашье олон сэрэгшэ хубуд дай... ...нууд дээрэ дайлалдажа гараһан. Тэдэнэрэй ...янганиинь баатарай үхэлөөр унаһан байна. ...эшүүр тосхоной 500 шахуу хүн дайнһаа бу... Баргажанай Душалан тосхоной Черновтоной ...хүн фронтдо ошоһон аад, 6-ниинь нютагаа ...абанскын районой Хандала нютагай Мункоев... ...өө табан аха дүүнэр Эсэгэ оронойнгоо түлөө ...үгэһэн. Нимэрхүү жэшээнүүд тон олон гээшэ. ...ной зол жаргалта ерээдүйн түлөө тэмсэлэй ...адай ухаан сэдьхэлдэ хэзээдэшье мартагдаха... ...даагүй солдадай хүүр дээрэ бадаржа байдаг ...тэндэ бэшэгдэһэн «Хэншье, юуншье мартаг... ...эн үгэнүүд баатар сэрэгшэдэй мүнхэ дурас... ...элнэ ха юм. Эсэгэ оронoо хамгаалгын Агуу... ...унаһан хүбүүдэйнгээ нэрэ солые мүнхэлхын ...й республикын газар нютагуудта дурасхаа... ...шөө памятник бодхоогдонхой. Совет арадай ...байные гэршэлһэн түүхын эдэ хүшөөнүүд ...ий нангинаар сахигдаһа байдаг. Энэмнай шэ... ...е Эхэ орондоо дуратай байхаар хүмүүжүүл... ...ар ехэ нүлөө үзүүлхэ арга зүйл болоно гээшэ. ...нитын эмхинүүд эдэ хүшөөнүүдые хэрэглэхэ, ...хэрэгые һайнаар эмхидхэхэ уялгатай.

Д. ЦЫРЕНОВЭЙ фототекст.

ДЭЭРЭ: Эсэгэ оронoо хамгаалгын Агууехэ ...наһаяа үгэгшэдэй дурасхаалда Бэшүүр тос...гдоһон хүшөө.

Авторай фото.

...ХҮМҮҮЖҮҮЛХЭ ЭРДЭМЫЕ ХЭН ШУДАЛНАБ?

МАНАЙ обществын ажабайдалда педагогическа эрдэмэй арадай университедүүд бата һуурияа эзэлэнхэй. Мүнөө үедэ һуралсалай нинтын иимэ эмхи зургаангүй районие манай Буряадта олохонь бэрхэтэй. Һүүлэй арбан жэлэй туршада тэдэнэй тоо гурба дахин олошороо. Һуралсалай мүнөө жэлдэ 30 мянганһаа үлүү хүнүүдые нэгэдүүлһэн арадай 80 университет тоологдоно.

Педагогическа эрдэмэй арадай университедүүд имагтал тоогороо ургаа бэшэ, харин шанараараа һайжарһан байна.

«Арадай университедүүдэй хүдэлмэриие һайжаруулха тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолой 1968 ондо баталагдаха үедэ нинтын эдэ һургуулинууд хадаа хүн зоной дунда эрдэм мэдэсые дэлгэрүүлхэ талаар тон ехэ удха шанартай гуламтанууд гэжэ сэгнэгдэһэн юм.

Улаан-Удын 19-дэхи, 25-дахи, 35-дахи, 40-дэхи, 42-дохи, 14-дэхи һургуулинуудай дэргэдэ эмхидхэгдэнэн педагогическа эрдэмэй университедүүд һайнаар хүдэлдэг. Мүн республикын хүдөөгэй районуудта, онсолон хэлэбэл, Багдаринай, Тарбагатайн, Кабанскын, Баргажанай һургуулинууд түрэлхидэй дунда педагогическа эрдэм дэлгэрүүлхэ талаар ехэ юумэн хэгдэдэг байна.

«Үзэл сурталай, политическэ хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие һайжаруулха тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолой ёһоор арадай университедүүдэй шагнагшадай эдэбхиие хүгжөөхэ гээшэ партийна комитедүүдэй, проэмхидхэгдэһэн университедүүд илгарна.

Арадай научно-педагогическа университедүүд шагнагшадай һуралсалые эмхидхэхдээ, гол шухала ямар асуудалнуудые шиидхэдэг бэ?

«Арадай университедүүдэй хүдэлмэриие һайжаруулха тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолой 1968 ондо баталагдаха үедэ нинтын эдэ һургуулинууд хадаа хүн зоной дунда эрдэм мэдэсые дэлгэрүүлхэ талаар тон ехэ удха шанартай гуламтанууд гэжэ сэгнэгдэһэн юм.

Улаан-Удын 19-дэхи, 25-дахи, 35-дахи, 40-дэхи, 42-дохи, 14-дэхи һургуулинуудай дэргэдэ эмхидхэгдэнэн педагогическа эрдэмэй университедүүд һайнаар хүдэлдэг. Мүн республикын хүдөөгэй районуудта, онсолон хэлэбэл, Багдаринай, Тарбагатайн, Кабанскын, Баргажанай һургуулинууд түрэлхидэй дунда педагогическа эрдэм дэлгэрүүлхэ талаар ехэ юумэн хэгдэдэг байна.

Һурагшадые һургаха, тэдэнэй һонирхолые болон шадабарние хүгжөөхэ хэрэгтэ совет психологи, педагогико мэтын эрдэмэй горитойхон туйлалтануу тухай шагнагшадта хөөрэжэ үгэхэ зэргэтэй. Ямар нэгэн асуудалда харюу олохо, ондоогоор хэлэбэл, һуралсалай гол шухала асуудалнуудта һурагшадай хүсөөр харюу бэдэрүүлхэ, педагогикын хэлээр хэлэбэл, проблемнэ һуралсал гээшые мүнөө үедэ хааханагүй дэмжэдэг болонхой. Юуб гэхэдэ, эрдэм техникын дэбжэлтын үедэ хүнэй зохёохы ухаан бодол хэзээ хэзээнэйхиһээ хүгжэнги байха ёһотой бшуу. Тиимэһээ совет педагогикын болон психологиин туйлалтада түшэглэн, шагнагшадайнгаа шэнэ юумэ мэдэжэ, ойлгожо абаха хүсэлые үргэдхэхэ, эдэбхижүүлхэ гээшэ арадай университедүүдэй гол зорилго мүн.

Проблемнэ һуралсалай пагандистнуудай үдэр бүри шиидхэдэг гол шухала асуудалнуудай нэгэн болохо ёһотой.

Педагогическа эрдэм дэлгэрүүлхэ талаар түрэлхидэй зарим университедүүдтэ һуралсалай элдэб онол арга һүүлэй жэлнүүдтэ хэрэглэгдэдэг болоо. Жэшээнь, семинарска хэшээлнүүд, рефераануудые зүбшэн хэлсэлгэ, лекци болон дискусси үнгэргэгдэхэһөө гадна, шагнагшад практическа даабаринуудые дүүргэдэг, тематическа экскурси үнгэргэгдэдэг. Энэ талаар Улаан-Удын 19-дэхи, 40-дэхи болон Тарбагатайн, Ивалгын, Баргажанай-Адагай һургуулинуудай дэргэдэ һурагшадые һургаха, тэдэнэй һонирхолые болон шадабарние хүгжөөхэ хэрэгтэ совет психологи, педагогико мэтын эрдэмэй горитойхон туйлалтануу тухай шагнагшадта хөөрэжэ үгэхэ зэргэтэй. Ямар нэгэн асуудалда харюу олохо, ондоогоор хэлэбэл, һуралсалай гол шухала асуудалнуудта һурагшадай хүсөөр харюу бэдэрүүлхэ, педагогикын хэлээр хэлэбэл, проблемнэ һуралсал гээшые мүнөө үедэ хааханагүй дэмжэдэг болонхой. Юуб гэхэдэ, эрдэм техникын дэбжэлтын үедэ хүнэй зохёохы ухаан бодол хэзээ хэзээнэйхиһээ хүгжэнги байха ёһотой бшуу. Тиимэһээ совет педагогикын болон психологиин туйлалтада түшэглэн, шагнагшадайнгаа шэнэ юумэ мэдэжэ, ойлгожо абаха хүсэлые үргэдхэхэ, эдэбхижүүлхэ гээшэ арадай университедүүдэй гол зорилго мүн.

Проблемнэ һуралсалай эгээл һайн талань ямар бэ? Юумые имагтал шагнаад, хадуугаад, тэрэнээ хөөрөөд дүүргэхэ бэшэ, хоёрдохёор, асуудал табижа, тэрэндээ харюу бэдэрэлгэ, һурагшадай болон студентнэрэй зохёохы шадабарние хүгжөөлгэ хадаа һуралсалай гол ёһонууд болоно.

Дидактикын шухала зорилго хадаа юун бэ гэхэдэ, хүнэй ямаршье мэдэсые ёһотой эрдэм болгохо шухала. Зүгөөр энэ зорилгые бэелүүлгэдэ имагтал һургашын оролдосоор хизаарлангүй, һуража байгшын өөрынь мэдэхэ, һурахе хүсэлые эдэбхижүүлхэ хэрэгтэй болоно. Тиимэһээ һуража байгшадай өөһэдынь һонирхол, бэеэ эгээл һайн талань ямар бэ? Юумые имагтал шагнаад, хадуугаад, тэрэнээ хөөрөөд дүүргэхэ бэшэ, хоёрдохёор, асуудал табижа, тэрэндээ харюу бэдэрэлгэ, һурагшадай болон студентнэрэй зохёохы шадабарние хүгжөөлгэ хадаа һуралсалай гол ёһонууд болоно.

Дидактикын шухала зорилго хадаа юун бэ гэхэдэ, хүнэй ямаршье мэдэсые ёһотой эрдэм болгохо шухала. Зүгөөр энэ зорилгые бэелүүлгэдэ имагтал һургашын оролдосоор хизаарлангүй, һуража байгшын өөрынь мэдэхэ, һурахе хүсэлые эдэбхижүүлхэ хэрэгтэй болоно. Тиимэһээ һуража байгшадай өөһэдынь һонирхол, бэеэ даагаад номоо үзэлгэ, эдэбхи үүсхэл хадаа һуралсалай ябасада эгээл шухалань юм гэжэ онсолон тэмдэглэе.

Педагогическа эрдэмэй арадай университедэй хүдэлмэриндэ хоёр шэглэл элеэр илгаран гарадаг. Нэгэдэхи шэглэлынь хадаа шагнагшадые һуралсалай бүхы хүдэлмэриин эдэбхитэй хабаадагша болгодог. Хоёрдохи шэглэлэйнь ёһоор, шагнагшад һургагшын эрилтые дүүргэгшэд, тоосогшод лэ болошодог. Тиимэһээ хоёрдохи шэглэлынь хадаа шагнагшадые һонирхуулдаггүй, залхууень хүргэдэг, һуралсалһаа таһарха ябадал үүсхэдэг юм.

Заатагүй али нэгэ шэглэлынь бариналагдаха нэн гэжэ баталхын аргагүй юм. Зүгөөр шагнагшадни ямар бэлэдхэлтэйб гэжэ түрүүн мэдэһэн, һуралсалай даабарини үгтэһэн байбал, хэшээл һонирхолтойгоор үнгэргэжэ болохо юм. Юрэдөөл, шагнагшадаа эдэбхитэй, һураха, шэнэ юумэ мэдэжэ ябаха, педагогическа литература бэдэрдэг, суглуулдаг болгоо һаа, арадай университедэй зорилго бэелүүлэгдэхэ гэжэ һанахаар юм.

М. МАНГАДАЕВ,
РСФСР-эй научно-педагогическа бүлгэмэй Буряадай отделениин түрүүлэгшэ.

500 ГАРАН ЭКСПОНАТ

Бабушкин хотын тэг дунда наартайхан нэгэ гэр бии юм. Энэ хадаа И. В. Бабушкинай музей.

Эндэ ерэһэн хүнүүдые А. М. Шеина халуунаар уггаи абадаг. Энэл хүнэй хүсөөр арбан табан жэлэй саада тээ эндэхи найман жэлэй һургуулиин дэргэдэ тусгаар булан нээгдээ бэлэй. И. В. Бабушкинда зорюулагдаһан портредүүд, номууд, газетэ болон журналнуудһаа абтаһан материалнууд тэндэнь суглуулагдажа эхилһэн байна. Һурагшэд суута революционерэй түрэһэн нютаг Вологодско область бэшэг бэшэһэн юм. Тэрээндэнь харюу ерэжэ, найдамтай холбоо барисаан байгуулагдаһан юм.

Удаань үхибүүд багшатаяа Ленинград ороходоо, В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ машина бүтээлгын заводто хүрэһэн гээшэ. Тэндэһээ сэгнэшэгүй үнэтэй материалнууд олдоо һэн. Хүдэлмэришэн революционер тухай номой автор, Ленинградай уран зохёолшо Г. И. Мишкевич сибирягуудта ехэтэ туһалһан юм. Экспонадуудынь олон боложо, бүландаа багтахаяашье болибо. Тиихэдэнь лэ арадай музей нэгдээ.

Мүнөө тус музейдэ 500 гаран экспонат тоологдоно. Һаяа музейдэ баһа нэгэ шэнэ дурасхаалта зүйл —эбдэрһэн револьвер дамжуулагдаба. Тэрэ түмэр замые заһабарилха хүдэлмэриин ябуулагдажа байхада олдоо. Энэ револьвер дала гаран жэл соо газар доро хэбтэһэн түүхэтэй.

«Ильичэй захяа заабаринууд» гэһэн зураг олоной анхарал татадаг. Тэндэнь В. И. Ленин Н. К. Крупская хоёр һууна. «Искровец» Иван Бабушкин тэдэниие анхаралтайгаар шагнана. Партиин үгэ, Ленинэй үнэн сэхэ үгэ Иван Бабушкин арад зоной гүн руу нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ онсо габьяатай байгаа. РСФСР-эй габьяата уран зураша Д. Дугаров тэрэ зурагые бүтээһэн юм.

Бабушкин ехэшье хото бэшэ юм. Тиигэбэшье хүн зон музейдэ таһардаггүй. Жэл бүхэндэ музейе арба гаран мянган хүн харана. Революционерэй дурасхаалда бодхоогдоһон хүшөө тээшэ хүнүүд таһалгаряагүй ябадаг юм.

(«Восточно-Сибирская правда» газетэһээ абтаба).

ТЕАТР «БАХЧИСАРАЙН ФОНТАН»

«Александр Пушкинай поэзиородой хүгжэмтэ классикада айхабтар ехэ нүлөө үзүүлһэн байна»,—гэжэ гайхамшагта совет композитор, хүгжэмэй талаар эрдэмтэн Б. В. Асафьев хэлэһэн байна.

Б. Асафьев Пушкинай бэшэһэн зохёолнуудаар 7 балет, 1 оперо болон олон тоото романснуудые бэшэһэн намтартай. Тэрэнэй бэшэһэн зохёолнуудаар табигдаһан эгээл түрүүшын балет гэхэдэ, «Бахчисарайн фонтан» болоно. Искусство шэнжэлэгшэ Н. Волков тус баледэй либреттые бэшээ һэн.

Б. Асафьев хадааородой хүгжэмые гайхалтай һайнаар мэдэдэг хүн байгаа. Тиигэжэ өөрынгөө зохёохы ажалда тэрэ эрдэм мэдэсөөэ хэрэглэдэг һэн. Композитор баледээ бэшэхэдээ, хүгжэмтэ образуудай хүгжэлтые тон зүбөөр харуулжа шадаа гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Б. Асафьев баледтээ славян болон Зүүн зүгэй хүгжэмые шадамараар хэрэглээ. Тэрэ XVIII-дахи зуун жэлэй хүгжэмые, тодорхойлбол, А. Гурулевой романс, Д. Фильдын ноктюрн баледэйнгээ хүгжэмдэ хэрэглэһэн байна. Баледэй хүгжэм аялга һайнтайгаараа онсо илгараа. Эгээл тиимэһээ балет режиссернуудайшье, харагшадайшье анхарал хододоо татадаг гээшэ. Тус балет урданай хүгжэм бэедээ хэдышье шэнгээһэн байбашье, хуушараагүй, харин мүнөөнэй үедэ тон таруу мэтээр һанагдана.

—Энэ хадаа романтизмые нэргээлгэ бэшэ, харин хүгжэмэй хүсөөр Пушкинай поэмэ соо харуулагдаһан үе сагые зураглаха нэдэлгэ болоно гэжэ композитор бэшээ һэн. Тус балет аялга һайтай дээрэһээ олон тоото театрнуудай репертуарта хэдэн арбаад жэлэй туршада таһалгаряагүй ябана бшуу. Буряад театрта «Бахчисарайн фонтаниие» 1940-өөд онуудта балетмейстер М. Арсеньев найруулан табиһан юм. Тэрэ гэһэн сагһаа хойшо тус зүжэг театрай эгээл эрхим зүжэгүүдэй нэгэн болонхой. Мүнөө үедэ театрай артистнарай бэлиг шадабари һураггүй сохёор ургаа гэжэ харагшад тэмдэглэнэ. Зүжэгэй гол рольнуудта мэдээжэ артистнарһаа гадна бэлигтэй залуушуул олоор хабаадана.

Манай театрта тус балет шэнээр табигдаба. Энэ зохёолой мүндэлхэ хэрэгтэ Буряадай АССР-эй габьяата артистка С. Тулубьева ехэ үүргэ дүүргээ. РСФСР-эй искусствын габьята ажал ябуулагша Н. Манилов уран зурагай талаар шэмэглэһэн байна.

С. Тулубьева дүршэлтэй балетмейстер гэжэ мэдээжэ болонхой. Тэрэ гансал баледэй удхые хатарай хүсөөр харуулха гэжэ оролдодог бэшэ, харин һонирхолтой образуудые гаргаха, хүгжэм болон сюжедэй хоорондохи холбоое улам бэхижүүлхэ гэжэ оролдодог гээшэ. Энэ талаар Гирейн парти ехэ һонирхолтой гэжэ һанагдана. Мүн олоной хабаадалгата сценэнүүд зүбөөр шиидхэгдэнхэй гэжэ һанахаар.

Дирижер В. Галсанов шэнэ зүжэг бүхэндэ ургажа байна гэжэ онсолон тэмдэглэмээр. Тэрэ «Бахчисарайн фонтан» гэһэн баледэй хүгжэмые тон зүбөөр хүтэлбэрилнэ. Б. Асафьевай хүгжэмэй онсо өөрын шэнжые дирижер зүб тайлбарилна. Мүн хүгжэмэй образуудай хүгжэлтэдэ дирижёрой хубита ехэ.

Баледэй гол ролние, Польшын хатан Марияын образые манай театрай гурбан хатаршад гүйсэдхэнэ. Буряадай АССР-эй арадай артистка Е. Самбуева Марияын партиие ехэ дулаанаар, абьяастайгаар гүйсэдхэжэ, героиниингаа досоохи байдал зүбөөр харуулна.

Марияын парти гүйсэдхэдэг нүгөөдэ хатаршан гэхэдэ, Буряадай АССР-эй арадай артистка Л. Протасова болоно. Тэрэ гол героиниин образые зөөлэхэнөөр харуулна. Марияань иаг дуран, уйдхар гашуудал хоёрые адли тэгшээр хүлеэн абана. Тиимэһээ Марияын түрүүшын сценэдэ гаража ерэхэһээнь эхилжэ, тэрэнэй уйдхар гашуудалта хуби заяанай заабол хүрэжэ ерэхыень мэдэрһэн мэтэ болонобди. Б Асафьевай хүгжэмые хатаршан һайнаар ойлгоно. Тиимэһээ тэрэ өөрынгөө героинида шэнэ шэнжэ оруулхые хүсэнэ. Һүүлэй үедэ Л. Протасовагай бэлиг шадабари рольһоо рольдо дамжан ургажа байнхай.

Марияын образые театрай сценэ дээрэ байгуулһан гурбадахи хатаршан гэхэдэ, Т. Дудеева болоно. Залуу артистка түрүүшынгээ ехэ роль гүйсэдхэбэшье, бэлигтэй хатаршан боложо ябаһанаа гэршэлээ. Тэрэ геройнгоо үнэн сэхэ зангые харагшадта хүргэжэ шадана. Эгээл тиимэһээ харагшадай магтаалда хүртэнэ бшуу.

Уянгата һайхан Марияын образтай Зүүн зүгэй сэбэр һайхан эхэнэр Заремын образ зүришэлдэн хүгжэнэ. Заремын ролние РСФСР-эй арадай артистка, Буряадай АССР-эй республиканска шангай лауреат О. Короткова гүйсэдхөө. Зарема Мария хоёр Гирейдэ дуратай. Тэдэнэр иаг дуранайнгаа түлөө хоюулан хосорно. О. Короткова һайн балеринэ байхаһаа гадна эрхим актриса юм. Тэрэ героиниингаа досоохи байдалые тон зүбөөр харуулжа шадаа. Баледэй һүүлшын сценэдэ энэнь тон элеэр харагдана.

Баледэй гол герой болохо Гирейн образ ехэ орёо хүшэр. Тэрэнэй образые Буряадай АССР-эй габьлата артист А. Перепечай зүбөөр харуулаа. Хаанай түргэн зангые, тэрэнэй шэрүүн абариие хатаршан тобойсо харуулжа шадаа. Жэшээнь, түрүүшын актын түгэсхэл дээрэ энэ зангынь элеэр харагдана. Саашадаа Гирейн сэдьхэл бодолдо хоёр ондоо мэдэрэл тэмсэнэ. Тиигэжэ Гирейн образ тус баледэй эгээл һонирхолтой образуудай нэгэн боложо шадаа бшуу.

Поляк хүбүүн Вацлавай ролние Ю. Муруев, В. Ганженко, В. Андреев гэршэд гүйсэдхэдэг байха юм. Буряадай АССР-эй арадай артист Ю. Муруевай гүйсэдхэһэн Вацлав һонирхолтой байгаа. Мүн Буряадай АССР-эй арадай артист В. Ганженко, Буряадай АССР-эй габьята артист В. Андреевэй гүйсэдхэһэн рольнууд харагшадта һайшаагдаа.

Гадна Буряадай АССР-эй арадай артист Б. Васильев (Адам тайжа), Буряадай АССР-эй арадай артист В. Ганженко (татарнуудай сэрэгэй дарга Нурали) гэршэд зүжэгэй амжалтада ехэ хубитаяа оруулаа. Илангаяа В. Андреевэй гүйсэдхэһэн Нурали һонирхолтой байгаа. Тэрэ өөрынгөө ролние ехэ абьяастайгаар гүйсэдхэжэ шадаа.

Олоной хабаадалгатай сценэнүүдэй дундаһаа турчанкануудай хатар, татар хатар, хара эхэнэрэй хатар (солисткань М. Бугрова) болон бусад харагшадта һайшаагдаа гэжэ тэмдэглэлтэй.

Һүүлэй үедэ Буряадай Ленинэй орденто оперо болон баледэй академическэ театрай репертуарта совет композиторнуудай бэшэһэн оперо болон баледэй зүжэгүүдэй олошорһоннинь һайшаалтай. Театр һаяын сагта А. Петровой «Сотворение мира» гэһэн балет табихаар түсэблэнхэй. Мүн С. Прокофьевой, Д. Шостаковичой баледүүд табигдаха юм. Мүнөө үеын совет балет жанрайнгаа талаар ехэ баян. Тэдэниие табижа байбал, манай театр бэлиг шадабариингаа талаар ургахаһаа гадна, хүн зоной үзэл сурталай, эстетическэ хүмүүжүүлгэдэ тон ехэ нүлөө үзүүлхэ һэн бээ гэжэ һанагдана. «Бахчисарайн фонтан» гэһэн зүжэг үшөө удаан сагай туршада театраймнай шэмэг болон ябаха бээ.

О. ОСИПОВ.

Хилын саанаһаа ТАСС АПН

БАЙДАЛЫНЬ ТҮГШҮҮРИЛТЭЙ БАЙҺААР

ВАШИНГТОН. Урда Корейн дахуулнуудай засаг захиргаанай арад зоной тэмсэлые хайра гамгүйгөөр дарахадань, Холбоото Штадууд тэрээндэ ехэ туһаламжа, дэмжэлгэ үзүүлнэ. Тиихэдээ ямар зорилго табиһаб гэхэдэ, энэ орондо шуһата диктатурые үлөөхын тула али бүхы арганнуудые хэрэглэхээр бэлэн байна бшуу. США-гай гүрэнэй департаментын тусхай түлөөлэгшэ Т. Рестон эндэ үнгэргэгдэнэн пресс-конференци дээрэ үгэ хэлэхдээ, «Урда Корейдэхи байдалые тогтууритай болгохо гэһэн али бүхы һэдэлгые тон шухаяа асуудал» гэжэ Вашингтон тоолохо байна гээд тэрэ мэдүүлээ. США «союзнигаа хамгаалхаяа бодожо, Урда Корейтэй баталһан договоройнгоо уялгануудые бэелүүлхэ юм» гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ.

«Кванджудахи восстани бүхы орон соогуур һүжэрэн дэлгэрбэгүй гэһэн баримта мэдээсэлые дуулахадаа, Вашингтон һанаагаа амарба»,—гэжэ Эй-Би-Си гэдэг телекомпаниин корреспондент мэдүүлбэ. Зүүн-Урда Азиин ороныуудай дотоодын хэрэгүүдтэ буу зэбсэгээр хамааралсахын тула Вашингтон Урда Корейе хэрэм болгохые һэдэдэг байна. Тиин эндэхи байдалай удаан саг соо түни түбшэн бэшэ байһан ушарынь США-гай һанаае зобооно.

ФРАНЦУЗ КОММУНИСТНУУДАЙ НЭРЭ ХҮНДЭ

ПАРИЖ. Тэрэнэй зэргэнүүдэй саг үргэлжэ олошоржо байһан ушарынь Францийн Коммунис партиин хүсэ нүлөөнэй ургаһые элирхэйлэн гэршэлнэ. Һүүлэй 10 жэлэй турша соо Компартийн зэргэ 380.000-һаа 700.000 гаран хүн болотороо ургаһан байна эхин эмхинүүдэйнь тоо 19-һөө 28 мянга хүрэтэр олошорбо. ФКП-гэй ЦК-гай эндэ болоһон пленум дээрэ иимэ тоо, баримтануу харуулагдаа.

НАМИБИИН АСУУДАЛ ГОЛ АНХАРАЛДА

АЛЖИР. Намибиин асуудалнуудые шидхэхэ ООН-ой Советэй онсо яаралтай сессиг майн 29-дэ Алжирай нинслэл хотодо нэгдэгдэбэ. Намибидахи политическэ, экономическа, социальнаба сэрэгэй байдалай асуудалнуудые сессидэ хабаадагшад зүбшэн хэлсэхэ байна. Хуулита ори ганса түлөөлэгшынгөө Баруун-Урда Африкын арадай эмхинн (СВАПО)—хүтэлбэри доро арад зон ЮАР-ай расис засагай дарлалта мүлжэлгэһөө ороноо сүлөөлхын түлөө шууд сэхэ...эр тэмсэнэ.

Урда-Африкын расистнуудай Намибида байлга Африка түбинн урда хубидахи амгалан ба аюулгүй байдалда һаад ушаруулна гэжэ Алжирай гадаадын хэрэгүүдэй министр М. Беняхья тэмдэглэбэ. Намибиие дарлан мүлжэхэ һанаашалганууд...аа Преториин захиргаан үшөөл арсаадүй байһаар. Иимэ шиидхэхы байдалда Намибиин арад уласхоорондын энэ эмхиһээ моральна ба материальна туһаламжа, дэмжэлгэ абахые хүлеэнэ гэжэ министр хэлээ. Хуулита эрхэнүүдэйнгоо түлөө Намибиин арадай тэмсэлтэй Алжир һанал нэгэтэй юм гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

ООН-ой Генеральна секретарь К. Вальдхаймай эльгээһэн амаршалгын бэшэгые онсо яаралтай сесси нээлгэ дээрэ уншаһан байгаа.

БҮРИН ХҮСЭДӨӨР ДЭМЖЭНЭ

ХАНОЙ. Варшавска Договорто ородог гүрэнүүдэй Политическэ зүбшэлгын комитедэй зүблөөнэй дүнгүудые, эдэнэй гаргаһан эб найрамдалта шэнэ үүсхэлнүүдые вьетнам арад халуунаар һайшаана, бүрин хүсэдөөр дэмжэнэ гэжэ КПВ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СРВ-гэй правительствын премьер-министр Фам Ван Донг эндэ мэдүүлбэ.

Мүнөөнэй оршон байдалда, Пекинэй эзэрхэн зонхилогшодтой үгсөө холбоо тогтооһон США-гай империалистнуудай буу зэбсэг бүтээн гаргалгые үргэдхэжэ, шахардуу байдалые улам түргүүрилтэй болгожо, «хүйтэн дайнай» үе һэргээхые һэдэжэ байхадань, дэлхэйн бүхы районуудай гүрэнүүдэй дээдэ тушаалтай хүтэлбэрилэгшэдэй уулзалгые һаяын сагта эмхидхэхэ, уласхоорондын шахардуу шанга байдалые һуларуулха, дайн дажарые сараха зорилгонуудые зүбшэн хэлсэхэ гэһэн Варшавска Договорто ородог гүрэнүүдэй үүсхэл эдэбхи шухала удха шанартай боложо байна.

Хүн түрэлтэнэ

Энэ хуудаһандамнай уншагты:

ЭДИР НАҺАНҺАА ЭХИТЭЙ

МОНГОЛ ПОЭДЭЙ ШҮЛЭГ

ШОГ ЁГТО ДОЛГИНДО

«МАГТААЛ» МАГТААЛТАЙ

ЭДИР НАҺАНҺАА ЭХИТЭЙ

Володиин аба, эжынь мал ажалда хүдэлэгшэ һэн. Эгэшэньшье тэдэнтээ ажалладаг байгаа. Володя һургуулида һуража, хэшээлэйнгээ һүүлээр аба, эжыдээ туһалжа, эрдэмдэ һураха, оньһон техникэ шудалха, холын оронуудые хараха тухайгаа сэдьхэжэ ябагша һэн. Тезд...

Арбан табаяа хүсэжэ ядажа ябахадань, Рэгжэдма эгэшэнь нарай үхибүүгээ орхёод наһа барашоо һэн. Һүүлээрнь уданггүй абань наһа баража, Володя ганса эжытэез, бишыхан Мара-Зая зээтээз үлэшоо болэй.

Эжы, бишыхан зээ басагахан хоёройнгоо урдаа хараха хүниинь болоһон хадаа саашаа һураха аргагүй боложо, Жэмүүдэй нагасаяа дахан механизаторай мэргэжэл шудалжа эхилээ һэн. Хүндэл һэн бээз, урдаа хаража, түшэглэжэ, найдажа ябаха абаньшье үгы, гэртэньшье хооһон шэнги. Гэбэшье тэрэнэй хэзээшье үйдхарта дарагдажа гү, али ямаршьеб юумэнһээ зүрхэсэжэ, арсажа байхые хэншье харадаггүй һэн.

Нүгөө — Самбуу бага наһанһаа трактор, машинануудай хажууда үндыһэн юм. Абань механизатор, тракторна тараян ажалай бригадын бригадираар хүдэлдэг байһан. Эжыньшье мүн лэ тэрэ багта ажаллаха. Самбуу хэшээлэйнгээ һүүлээр велосипедэз унажа полевой-стан руу гүйлгэшэдэг һэн.

Эһэгүй сэлмэг жэргалта бага наһанайнгаа эрмэг дээрэһээ эдир наһаяа эхилжэ, ажабайдалайнгаа харгые шэлэхэдээ, Самбу механизаторай мэргэжэл дээрэ тогтоо бэлэй. Эрдэм һургуули шудалха, элдэб «һонин» ажалда хүдэлхэ гэгшэ тэрэниие һонирхуулаагүй. Аба, эжынь хүдэлһэн ажал хүбүүнэй зүрхэ сэдьхэл татаа ха гү гэжэ һанагдагша. Эхэ, эсэгынгээ, элинсэг хулинсагайнгаа эдлэжэ һууһан дайдада алтан тараяа үргуулжа, адууһа мал үдхэжэ һуухаяа тэрэ түрэл совхоздоо механизатораар үлэһэн.

Мүнөө Владимир Дашинимаев Самбу Дондуков хоёр түрэл совхоздоо хүдэлнэ. Тэдэнэр оролдосотой бэрхэ ажалай үльгэр жэшээ харуулжа, гансашье совхоз соогоо бэшэ, мүн район дотороошье мэдэгдэжэ болонхой юм. Владимир Дашинимаевай Мухар-Шэбэрэй районой Хүндэлэлэй самбар дээрэ гаргаданхай байдаг.

Үхибүүн бага наһанайнгаа үсын нүхэдэй иигэжэ ажалдаа амжалтатай, арад зон соогоо хүндэтэй ябахадань би үнэн зүрхэнһөө баясадаг, омогорходогби.

...Минии нагаса — буряад нютагуудтамнай колхозуудай тогтоогдоод, шэнэ байдалай зохёогдожо байһан гуша гарсан онуудта, үшөө мүнхэг харанхы байһан зониие үзэг бэшэгтэ һургадаг комсомолшуудай эзэгэдэ дүлэтэ зүрхэнэйнгөө уряалаар жагсаһан, Эсэгэ сроноо хамгаалгын Агууехэ дайнда эрэлхэгээр гэмсэһэн, удаань хамтын ажахые һэргээн бодхоолгодо бухы хүсэеэ зорюулһан нагасамни— өөрынгөө хүбүүн Баяр бидэ хоёрые үбдэг дээрээ һуулгаад. энэ байдал тухай, эрын зориг тухай зүрхөө хүдэлгэн хөөрэгшэ һэн. Гушаад онуудай комсомолшуудай оюун бэлиг, ошото зүрхэн тухай, дайнай талмай дээрэ оншото гар тулалдаанда хамсыгаа шаман орохон сэргэшэд тухай. Днепрэй зрьеьын хаалтые дэлбэ сохихон булад хуягта танкистнууд тухай. номгон Доной моридые номин сэнхир Дүнайн уһаар ундалуулһан морин сэргэшэд тухай хөөрөөень шагнан һуухадаа, Баяр бидэ хоёр үргэн сэзжэдэнь жэнгирэлдэн ялардаг Дайшалхы Улаан Тугай орден, олон медальнуудыень һайхашаан наадагша һэмди. Манай балшар үхибүүн наһанай «модон морито, модон һэлмэтэ» нааданууд, дайшалхы булад хүлэгэй жолоо бариһан баатар мэтээр бэеэ харадаг зүүдэнүүдшье эндэһээл эхитэй һэн. Тезд...

Хаанабши даа мүнөө, Баяр? Эрын түрүү ябаһан эрэлхэг зоригто эсэгынгээ заяан хубидашни заажа үгэһэн замыень алдажархёогүй аабзаш? Али алдуу, эндүүдээ дашуурна, гэһэн һэжэгтэйхэн хэлсээ дууланалб. Хэды тиигэбэшье би щамда этигэнэб, Баяр. Сэдьхэлшни сэбэр, сэзжыншни оёорто сэлмэг тэрэ балшар наһанайшни багаханшье һаа дүһал үлэһэн лэ байха ёнотой. (Минии энэ хандалгын үшар шалтагаан уншагшадта ойлгосотой бээз гээд найданаб).

Ажабайдалай үргэн харгыда дүрэ-зураг гаража ябаһан залуу хүн гээшэ эдир багынгаа эрмэлзэл хүсэлдэ үнэн сэхээр этигэжэ, тэрэнээ заатагүй бэелүүлхые оролдон ябаха зэргэтэй гээд һанагдана. Эндэ ёнотойл эрын зориг, эгэршэгүй хатуу эрмэлзэл хэрэгтэй бшуу. Шэн зориг, уран бэлиг, тэнюун үргэн сэдьхэл гээшые ёнотой эрэ хүнэй шэнжэ шарай гээд хэр үгһаа хойшо хүн түрэлтэн тооло-дог. Тиихэдэ манайшье совет обществын шэнэ хүнүүдые тиимэ дүрбэн тэгшэ болгон хүргөөхэ гээшэ манай коммунис ёһоор хүмүүжүүлгын гол зорилго болонхой ха юм.

Граждан дайнай үедэ хатуу зоригоороо, гүн ухаагаараа, хүрдан бэлигэрэгэ, хүнүүдые сэгнэжэ, хүндэлжэ һурһааараа, өөрынгөө батедхан тэмсэжэ ябаһан үзэл сурталай түлөө үхэлтэ байлдаанда марганүй орохоор бэлэн болоһоороо этигүүлэн Аркадий Гайдар мэтэ хэды олон залуу хүнүүд тулалдаанда ородог һэн бэ?

Энэл ха юм залуу хүнэй хатуужаһан үзэл бодол, өөрынгөө хүн түрэһэн үүргээ ойлгожо, эхэ, эсэгынгээ, үри хүүгэдэйнгээ, нүхэдэйнгөө, обществынгоо урда бариха харюусалгаяа гүйсэд мэдэрһэн мэдэрэл! Иимэ хүнүүдые бидэ сэгнэдэг, хүндэлдэг гээшэбди.

Мүнөө үеынгөө тиимэ хүнүүдые ажаглан хераглы. Өөрынгөө шадабари хүсэндэ этигэһэн, дорюун хурса харасатай, үргэн дэлисэтэй хүнүүд ажабайдалдамнай олон байха. Тэдэнэр арбай таряа үргуулна, адууһа мал үсхэнэ, завод, фабрикануудые бодхооно. мүнхэ нойроор дууранан гүн тайгын дундуур түмэр зам татана. Үдэр бүри шэнэ газетэ уншахадаа, радио шагнажа, телевизор харахадаа, бидэ үргэн уужам орон доторнай боложо байһан асари ехэ үйлэ хэрэгүүд тухай мэдээ абанабди. Энэмнай манай мүнөө сагай совет хүнүүдэй баатаршалга бшуу.

—Геройнуудай саг үнгэрөө, —гээд зарим залуушуулай хэлэхэнь дуулдадаг. Энэ юун бэ? Хара. амяа хараһан, болгоомжотой зоной саг ерэһэн болоно гү? Үгы!

Гэбэшье ами бэеэ сахиһан, болгоомжотой нарин хүнүүд бухы үе сагта байһан лэ ха юм. «Италия» дирижаблиин экипажые абархын түлөө баатар тэмсэлые тэрэ үеын, мүнөөнэйшье үеын хүнүүд һанаха байха. Эрэлхэг зоригто Амундсенай ниидэхзеэ байхада һэргылэн сараһан болгоомжотойшуул олон лэ һэн бээз. Амундсенэй һэдэлгые хүнгэн бодол гэжэ наадалһаншье зон байха. Тезд тэрэ «Италиин» экипажыешье абарангүй, өөрынгөө экспедициие үхэлдэ оруулжа магадгүйгөө ойлгоһон лэ байгаа бшуу. Тэрэнэй нүхэд бултэ өөртэнь адли эрэлхэг зоригтой, баатар сэдьхэлтэй зон байгаа. Мүн гал дүлэндэ абтаһан самолёдоо дайсанэй колонно тээшэ залаһан капитан Гастелло, дайсанай пулемёдой амбразурые бэеэрээ бүглэн унаһан Александр Матросов гэгшэдые ямар хүнүүд гэхэбта? Иигэжэ эгэршэгүй эрын зооиг харуулһан совет баатарнуудые тооложо баралтай аал?

Замбуулинай захагүй гүн тээшэ, үһан далайн гүнзэгы руу тэгүүлдэг эрэлхэг зоригтоной, тэдэниие хүсэжэ шадахагүй ахирнуудай хоорондын тэмсэл Горькиин Нашан харсага Могой хоёрой тоосолдоондол байхань мэдээжэ. Хүсэтэй, зоригтой зон гансал. Эхэ ороноо, түрэл арадаа хамгаалха, тэрэнэйнгээ мүнөөдэрэй түлөө тэмсэхэ эрмэлзэлээрээ илгардаг бэшэ. Эндэ «Нашан харсага ямаршье үндэрһөө унахаар бэлэн байдаг. Энээниие Могой ойлгохогүйл» — гээд Максим Горькиин үгөөр хэлэе.

Бидэ мүнөө хүн түрэлтэнэй асари ехэ ажал хэжэ, байгаалиин нюусануудые тайлбарилжа байһан сагта ажаһуунабди. Замбуулин руу ракетэнүүд ниидэнэ, аһан хүшэр операциинууд хүнэй бэедэ хэгдэнэ, мантан томо электростанциинууд зайн галай элшэ хүсэ сасана, атомай хүсөөр ябадаг хүсэтэ лайнернууд океан далайн нюрууе эсхэнэ... Эдэ бүгэдөөр бодомжолон харажада эрэлхэг зоригтон улам олошорно бшуу.

Манай үе сагые замбуулиниие шэнжэлэлгын үе саг, научно-техническэ дэбжэлтын үе саг гээд нэрлэнэ. Тэрэнэй хажуугаар энэ үе сагаа хүдэлмэришэ бэрхэ, гүн ухаатай, уран бэлигтэй, эрэлхэг зоригтой зоной үе саг гэжэ нэрлэмээр лэ ха. Тэдэнэй зэргэдэ бата һуурияа эзэлхыетнай уринабди, залуу үетэн.

Д. ДАШИЕВ.

Бэгзийн Явуухулан, монгол поэт

ГУБИИНХИН

Губиинхин гэдэг хэзээшье губиинхин,
Губидаа зохижо таараһан ажалтай,
Губиинхин хүлһэ голлон үнэлдэггүй,
Губиинхинда уһан гэдэг үнэтэй.
Тиигэжэ шургаһан горхоной үзүүрые
Тэбэнэдэ һүблэһэн утаһан шэнгээр
үргэжэ,
Хүндэлэн хаажа, татажа абаашаад,
Хөөрхэн гэгшыя нуур тогтооно,
Эрьеэрнь тиигэд таряа сасана,
Эдеэнэй ногоо дэргэдэль тарина.
Мүнөөхэндөө мүшэд шэнги
жэжэхэншье һаа
Мүшэдтэл үнгэтэй алим тарина,
Жэмэс, ногоон тарянай дэргэдэ
Жэжэхэн хаалтатай хэмэл нуур
Зэрэнэй хүндын зэрэлгээн дунда
Жэгтэйхэн томо далайдал харагдана.
Губиинхин гэдэг хэзээшье губиинхин,
Губидаа зохижо, таараһан ажалтай
Губиинхин хүлһэ голлон үнэлдэггүй
Губиинхинда уһан гэдэг үнэтэй.
Тааната губи уужамшье һаа,
Таража бэлшэбэл багтахагүй гэмээр
Табан хушуун малай дундаһаа
Тэмээндэ губиинхин үлүү дуратай.
Һайрамтын эхинэй худаг дээрэ
Һайхан тэмээдээ уһалхаяа ерэхэдээ
Амаа норгожо, ундаа харяажашье
үрдингүй
Атан тэмээдээл уһалжа ероно.
Олон мянган тэмээдээ уһалһаар,
Оройтон ябажа, гэртээ ерэзд,
Тэмээнэй һүтэй сайгаа ууна,
Тиихэдээл ундаа харяана.
Губиинхин гэдэг хэзээшье губиинхин,
Губидаа зохижо, таараһан ажалтай,
Губиинхин хүлһэ голлон үнэлдэггүй,
Губиинхинда уһан гэдэг, үнэтэй.
Гэр байраа үглөөгүүр лэ хараад,
Гэмгүй баһа гараһаар ябаад,
Оройтожо ерэһэн айлшаниие уттажа,
Олбог дэбдин, хоймортоо урина.
Худагтай уһа дундалха шахан
Хубинтайз) һуеэ эюулэхээ ядан,
Тогоо дүүрэн сайгаа шанажа,
Тоһотой айрһаяа табаглажа бэ
Аягатай сайень амталжа һууһа
Алтан губиниень дурдан ярибал,
Хула аягатай айрагаар хүндэлэн,
Худагтай уһаа бэлэглэхээр
бэ
Губиинхин гэдэг хэзээшье губиинхин
Губидаа зохижо таараһан ажалт
Губиинхин хүлһэ голлон үнэлдэг
Губиинхинда уһан гэдэг үнэтэй.
Булгаһан горхонһоо нуур тогтоо
Бутархай элһэнһээ алим ургуул
Томолиг тэмээнэй үүлтэрынь
тодоруу
Тоһолиг һүнһээ сүсэгы нлгажа,
Далайн эрье һахиһан зонһоо
Дандаа дутуугүй ажаһуудагшье
Хэнтэйньшье уулзахада. уһан ту
Хэрэг болгожо губиинхин ярина.
—Зэрэлгээн гэдэг уһан бэшэ д
Зэрэлгээнэй зэргэ уһатай гээшэ
Үргэн номин губимни
Үдыдэ нимэ байхагүй һэн! — гэ
Үнэн голһоон яряа дэлгэнэ.
Губиинхинда уһан гэдэг үнэтэй,
Губиинхин хүлһэ голлон үнэлдэ
Губидаа зохижо таараһан ажалт
Губиинхин гэдэг хэзээшье губиин

Р. ЦЫБИКОВ буряадшалб

1) Зэрэн—губиин гүрөөһэн; 2) Таана—губиин ургамал; 3) Хубин—гүсэ;

Чингис ГУРУЕВ

СЭДЬХЭЛЭЙ ҮГЭ

Худал үгыс үнэнһөө илгаруулжа ядаагүйб,
Хуурмаг юумэндэ обтон этигэжэ ябаагүйб, —
Хуби заяандаа нэгэтэшье һаа гомдоогүйб,
Хурса бэлигтэйб гэжэ хэндэшье хэлээгүйб...
Үглөөнэй наран үлзы жаргалаар мандаба,
Үетэн нүхэдөө мэндэшэлжэ уринаар угтабаб.
Харин хэншьеб хоролхожо намай гомдохообо,
Хаража хойнсһоом ханангяар удаан энезбэ...
Хара сагаанние элирүүлхэмни хэрэгтэй байна.
Харгы дээрэёб — тэмсэхэ хүсэл элирнэ.
Өөрынгөөл зоригоор, ажаллажа урматай ябахамни.
...Өөнтэгшэ һанал гү? Үгы даа, һалан хосорог лэ.

„МАГТААЛ“ МАГТААЛТАЙ

Улаан-Удын хүгжэмэй училищэнда «Магтаал» гэһэн фольклорно ансамбль концертээ харуулжа, һаяхан хараташадайнгаа урда тоосоо хэбэ. «Магтаал» ансамбльда үндэр наһатай, аша гушапараа хараһан үбгэд, хүгшэд хабаададаг юм. Энэ ансамблиие тусхай мэргэжэлтэ Алла Балдаева хүтэлбэрилэ. Ансамбльда Д. А. Баторов, А. Ц. Ахманов, С. С. Тармаков, Д. В. Степанова болон бусад пенсионернүүд эдэбхитэйгээр хабаададаг. Тэдэнэр буряад арадай аман зохёолой дээжэ — залуушуулай дунда мартагдажа эхилһэн дуу, хатар гүйсэдхэжэ, тэдэнээ залуу үетэндэ дамжуулан үгэхэ гэжэ оролдодог байна.

Наһатай болоһон энэ эдэбхитэд залуушуулһаа үлүү эдэбхитэйгээр энэ хэрэгтээ хабаададаг, репетиции, концертнүүдтэ таһалгаряагүй, нэгэшье хожомдонгүй ерэдэг байна. Энэ талаар тэдэнэрэй эдэбхи үүсхэл бусадтаа һургаал, жэшээ болоомоор ха.

Ураг һайханай бүлгэмүүдэй харалгада Улаан-Удын районой Ехэ-Куналейн ород арадай ансамбль мүн иимэ магтаалда хүртэдэг байна. Ехэ-Куналейн хатарай, «Магтаал» гэһэн ансамбльнуудай концерт харуулжа байхадаа манай штатнабэшэ фотокорреспондент Ф. Сорокин тэдэниие буулгаһан байна.

ЭТЮД

ТОХОРЮУНАЙ ГУНИГ

Ори гансахан тохорюун шубуунай гуниг дууе нэгэтэшье һаа, таанад шагнажа узөө һэн гүт? Заяантнай зайлуулаг...

Түрэһэн нютагтаа, хүршэ һуудаг нүхэр хубүүнэйнгээ шэнэ гэрэй һуури таталсажа, залуу наһанайнгаа хүсэндэ эдирхэн, модо хайжа байһан үемни. Нүхэрни сүлөөгөө таһарһан байгаал хаш, хажуудамни үгы һэн.

Гүсын хоолойгоор умдалхаяа үлыхэдөө, нюдэнэй харасын арайл хүрэмэ үндэртэ, шанха дээрэмни нэгэ томошог шубуунай элижэ ниидэхые обёоржорхибоб.

Хашарһан мүнгэнэй һубарилдан унажа байһандал уянгатай шэнгэхэн абяанай тэнгэриин тунгалагһаа тодохоноор соностоходонь, һарабшалан зогсоод, байха сэдьхэлэйнгээ һонороор дуурягадашагүй гуниг дууень шагнажа, тэсэшэгүй гажарта нэрбэгдэн байбаб.

Уг гарбалыемни домогложо дуулаһан хуур лимбын уянгаар далижан, сэдьхэл һанаанаймни наранай туяа дамжан ниидэхыень, ерэздүй сагуудай үндэрһөө тэнюун байдалые мэдэхэгүй зам руу уряалжа дуудана гү?

Гансаардаһан сэдьхэлэй хүйтэн шүүдэрэй сээжэдэмни сүршэгдэжэ эхилһые мэдэхэдээ, сэсэгтэ талын һэбшээн соо үүрэй сайхые үгтадаг хаһадаа бусажа, мүнхэ дураяа эрьеэд ерэхыемни эдирхэн инагайм дуулажа үрдеэдүй дуунай аялга долгитон бууна гү?

Тохорюунай гуниг дуута тэрэ үдэрһөө хойшо олохон жэл үнгэршэбэл даа... Үнгэрһэн үдэрнүүдэй, ерэздүй үйлэнүүдэй эрмэг дээрэ тэнсүүриеэ ходол оложо ядадаг, тогтууригүйшэг хүн хадамни тэрээхэн юрын үзэгдэл һанаандамни ходол орожо, амар заяалым таһалдаг бэшэ аал даа. Амиды ябаһан сагтамни замхаха үгыл хаш даа: заяа наһанайм гуниг шэнги тэрэ дуун сэдьхэл соомни шэнгэнхэйл.

Мих. БАТОИН.

ШОГ ҮГҮҮЛЭЛ

ХОМХОЙ ХАЛЗАГАР

Манай тэндэ Гэндэнэй Халзагар гэжэ хүн бии юм һэн. Энэ хүн үүсэ гарганан гү, али айлшанай бууһан айлайхиие алагад гараа гэжэ үгы бэлэй. Айлай эгээл мяхаяа тогоонһоо гаргажа байхада уухилһаар орожо ерэзд, урихананаар мэндэшэлээд, хормойгоо шамаад. эгээл хүндэтэй газартань лабхайжа забилшадаг зантай һэн.

Айл бүхэн Халзагарай энэ зангые мэдэдэг тула заримдаа наада баридаг, энеэлдэдэг байбашье: «Муу һанаагүй хадаа иигэжэ ябана, муу һанаатай һаа, орохогүй һэн»,— гэжэ үшөө магтан татажа хөөрэлдэдэг бэлэй.

Нэгэтэ хүнүүд аймагай түб ошожо, мяха, һү, тоһо гэхэ мэтэ юумэнүүдые наймаалаад ерэхэдээ:

—Ай даа, гоёл байна даа. Шоёнойдо орожо баһал һайнаар эдеэлбэбди, зуугаадыешье баряабди. Культурна гээшэнь, эдихэ юумэнэйнь амтатайе хэлэхэ гүш...—гэлдэжэ байгаад һайрхалдаба. Тэдэнэй хөөрэлдөө шагнажа байһан Халзагар амтатай эдеэн гэхэдэнь, шүлһөө залгяад: «Байза нэгэтэл тэрэ айлайда хүрэжэл ошохо байхаб», — гэжэ досоогоо шэбшээ һэн.

Уданшьегүй таатай ушар тохёолдожо, машинын юумэ асархаяа аймагай түб ошоходонь, Халзагаршье аһасалдаба ха. Тэндэ балай тиимэ ошоһон, ерэһэн хүнүүдые дуран соонь амтатай хоолоор хүндэлөөд. аяга архи уулгаад гаргадаг Шоёнойдо орохо хүсэлынь тэрэниие диилээ бшуу.

Машинаһаа бууһаар Халзагар Шоёнойхиие бэдэржэ оробо ха. Хүнүүдтэ заалгаһаар арай гэжэ оложо ороходонь, Шоён үбгэн ажалдаа гарахаа түхөөршэнхэй, бээлэйгээ бэдэржэ, үгэ хүүр дэлгэн гэр соогуураа өөдэ руугаа гэшхэлжэ ябаба. Халзагарай хэды уриханаар энеэбхилэн мэндэшэлбэшье, үбгэжөөл урдаһаань хёлом гэжэ хараад:

—Танда юун хэрэгтэйб?— гэбэ.

—Шоёнойхи эндэ байдаг аабза? — гэжэ гайхангяар Халзагар асууба.

—Тиигэдэг. та хаанаһаабта? Би таниие танигүйлби?

—Танихашьегүй байхат даа, бии Таряашанайб, Халзагар гээшэб.

—Намда хэрэгтэй һэн гүт?

—Үгы... хэрэгшье үгы һэм... —гэжэ Халзагарай үг-маг гэһээр байтар, хамарайнь урда мантан суурга үлгэдэшэбэ.

Ажалдаа яаржа ябаһан үбгэжөөлэй хойноһоо хаража байд гээд, Халзагар газарта нэгэ нёлбожорхёод, машинаяа бэдэрхэеэ гарашаба.

—Зай, Халзагар, аймагай түб ерэһэн аад, юундэ иимэ уруу дуруу гээшэбибди. Эдеэлдэг газарта ороогүй аалтайт? — гэжэ шофер Гэндэнэй Гарма харгыдаа һонирхон асууба.

—Шоёнойхи, Шоёнойхи гэлсэхэт. Хуниие хёлойжо харадаг, мүртэй үгэшье дуугархагүй, зүнтэглэхэ болоһон үбгэн юм ха юм. Сай уулгахаһаа байха, гэртээшье оруулаагүй. — гэжэ Халзагарай ехэл дураа гутангяар дуугархада. Гарма гэнтэ ташаганаса энеэжэ оробо.

—Юундэ энеэгээ хүмши, хүн бухэниие эдеэлүүлдэг аад, намда...—гэхэдэнь, Гарма бүри эльгээ тэбэрижэ байгаад энеэхэдээ:

—Юу хэлээ гээшэбта? Шоёнойхи бэшэ, «Чайная» гээшэл... Тэндэ хүнүүд мүнгөө түлөөд юумэ эдидэг, уудаг ха юм.

—Хэн мэдэбэ с-сааш, Шоёнойхи, Шоёнойхи гэлдээ бэлэй, — гээд Халзагар һая ойлгожо, нюурынь халуу буселаад улайшаба.

Тэрэ гэһэннээ хойшо хүнүүд Халзагартай уулзахадаа: «Зай, Шоёнойдо ошохомнай гү?» — гэлдэжэ, тэрэниие сухалдуулдаг болошоо һэн. Энэ үгэһөө эшэдэг болоһондоо Халзагар айлай эдеэндэ ябахаяа болишоо бэлэй. Тиихэдэнь зарим хүнүүд, тэдэниие эмэлжэ:

—Һайн һанаатай Халзагарые таанад лэ наадалжа, муу һанаатай болгобот, — гэдэг һэн.

В. НАМДАКОВ.

ТОХОРЮУНАЙ ГУНИГ

Ори гансахан тохорюун шубуунай гуниг дууе нэгэтэшье һаа, таанад шагнажа узөө һэн гүт? Заяантнай зайлуулаг...

Түрэһэн нютагтаа, хүршэ һуудаг нүхэр хүбүүнэйнгээ шэнэ гэрэй һуури таталсажа, залуу наһанайнгаа хүсэндэ эдирхэн, модо хайжа байһан үемни. Нүхэрни сүлөөгөө таһарһан байгаал хаш, хажуудамни үгы һэн.

Гүсын хоолойгоор умдалхаяа үлыхэдөө, нюдэнэй харасын арайл хүрэмэ үндэртэ, шанха дээрэмни нэгэ томошог шубуунай элижэ ниидэхые обёоржорхибоб.

Хашарһан мүнгэнэй һубарилдан унажа байһандал уянгатай шэнгэхэн абяанай тэнгэриин тунгалагһаа тодохоноор соностоходонь, һарабшалан зогсоод, байха сэдьхэлэйнгээ һонороор дуурягадашагүй гуниг дууень шагнажа, тэсэшэгүй гажарта нэрбэгдэн байбаб.

Уг гарбалыемни домогложо дуулаһан хуур лимбын уянгаар далижан, сэдьхэл һанаанаймни наранай туяа дамжан ниидэхыень, ерэздүй сагуудай үндэрһөө тэнюун байдалые мэдэхэгүй зам руу уряалжа дуудана гү?

Гансаардаһан сэдьхэлэй хүйтэн шүүдэрэй сээжэдэмни сүршэгдэжэ эхилһые мэдэхэдээ, сэсэгтэ талын һэбшээн соо үүрэй сайхые үгтадаг хаһадаа бусажа, мүнхэ дураяа эрьеэд ерэхыемни эдирхэн инагайм дуулажа үрдеэдүй дуунай аялга долгитон бууна гү?

Тохорюунай гуниг дуута тэрэ үдэрһөө хойшо олохон жэл үнгэршэбэл даа... Үнгэрһэн үдэрнүүдэй, ерэздүй үйлэнүүдэй эрмэг дээрэ тэнсүүриеэ ходол оложо ядадаг, тогтууригүйшэг хүн хадамни тэрээхэн юрын үзэгдэл һанаандамни ходол орожо, амар заяалым таһалдаг бэшэ аал даа. Амиды ябаһан сагтамни замхаха үгыл хаш даа: заяа наһанайм гуниг шэнги тэрэ дуун сэдьхэл соомни шэнгэнхэйл.

Мих. БАТОИН.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор—2-54-54, приемная —2-54-93, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства —2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21 информации—2-34-05, перевод—2-54-93, писем о селькоров —2-67-81, корректорская—2-35-95, машинное бюро—2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли.

Н-01579. Заказ 126. Индекс 590

ШЭНЭЛЭН ХУБИЛГАГДАХА

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет Прибайкалиин районой туб Турунтаево тосхоной барилгын проект баталба. Үүс проектые «Бурятгражданпроект» институдай хүдэлмэрилэгшэд зохёогоо. Шэнэ проектын ёноор Турунтаево тосхон шэнэлэн һэльбэгдэхэ юм. Гэрнүүд халуун уһаар дулаасуулагдаха, уһа дамжуулха сорготой. канализацитэй байха. Хэрэглэгдэһэн уһан сэбэрлэгдээд, «Прибайкалец» колхозой газар уһалхаар урадхуулагдаха юм. Итанца голой эрьедэ амаралтын газар тухэрэгдэхэ. Энэ тосхондо 1791 ондо баригдаһан Спасска церковь бии. Урданай энэ барилга тэрэ зандаа үлөөгдэхэ.

Д-Д. ЦЫБЕНОВ.

МҮНӨӨДЭР ГҮЛӨӨДЭР...

Лекинэй орденто локомотив-вагон заводай Соёлой ордондо мүнөөдэр үдэшэлэн залуушуулай зугаа наадан, хатар танца эмхидхэгдэхэ. Үглөөдэр кукольна театрай «Аистенок и пугало» гэһэн зүжэг үглөөнэй 10 час, 13 часһаа харуулагдаха юм.

Ажалай Улаан Тугай орденто авиационно заводой хүдэлмэришэдэй амардаг, сэнгэдэг парк соо тосхоной ажалшадай сэнгэлгэ, хатар танца болохо, аттракцион үнгэргэгдэхөөр хараалагдана. Үглөөдэр үхибүүдые хамгаалха уласхоорондын үдэртэ зорюулагдаһан хүүгэдэй уран һайханай түгэсхэлэй концерт болохо.

Ленинэй орденто мяхаконсервын комбинадай Соёлой ордондо мүнөөдэр хатар, дуунай «Тэрэнги» гэжэ ансамблиин байгуулагдаһаар 20 жэлэй ойдо зорюулагдаһан һаиндэрэй баяр, ёнололой концерт болохо. Мүн үглөөдэр хүүгэдтэ зорюулагдаһан түгэсхэлэй концерт үнгэргэгдэхэ юм. Нимэ концертнүүд нарин сэмбын комбинадай, барилгашадай клубуудта болохоор хараалагданхай.

Улаан-Удэ хотын ажалшадай амардаг, сэнгэдэг парк соо мүнөөдэр «Долоон хоюогой һонин» гэһэн радиогазетэ, үхибүүдэй дунда зугаа, наадан, «Ород арадай дуунууд» гэһэн гүрэнэй Буряадай филармониин артистнарай концерт, бусад олон хэмжээ Ябуулгануу үнгэргэгдэхэ болонхой. Үглөөдэр үхибүүдые хамгаалха уласхоорондын үдэртэ зорюулагдан бэлдэһэн пионернүүдэй хотын байшангай уран һайханай коллективэй концерт, элдэб янзын конкурс, мүрысөөнүүд эмхидхэгдэхэ.

Ногоон олтирог нээлгэдэ зорюулагдаһан хэмжээ ябуулга үглөөдэр 10 часһаа эхилхэ. Эндэ ошожо сэнгэхэ, амарха дуратайшуулай мэдэлдэ «Альбатрос» теплоход, автобусууд олоор ябаха юм.

Энээнһээ гадна, спортын олон тоото мүрысөөнүүд үнгэргэгдэхөөр хараалагдаба.

ПРАВДА БУРЯТ

Нэгэдэхи хуудаһан «Юрын продукци гэжэ хагүй» — мүрысөөндэ баадагша А. Макеевэй Хартаабха—ехэ арга бо жотой ургамал. «Шэнэ гаар» — Г. Клепико статья. «Түсэбтэ арбан табан жэл. Эстониин ко молшууд» — П. Нат корреспонденци. Чел скын туг дээрэ—Ленинэй ден — ТАСС-ай матери

Хоёрдохи хуудаһан Партийна ажабайдал. «шье, багашье юумэндэ ха» — А. Долбагай ст Үдэр бүхэнөө—үндэр у сада. «Ургамал бүхэн ө газартай» — И. Троф вай статья. «БАМ: үдэ үдэртэ». «Табан жэлэй зам» — А. Куклинай ст Түрэл орон доторнай.

Гурбадахи хуудаһан Алдарта театр—ман «Зүрхэ сэдьхэлдэмнай хэл» — Т. Волынце статья. «Эбдэршэгүй хан хэсэлэй шэнэ гэршэ ТАСС-ай материал. Ред да ерэһэн бэшэгүүдһэ лын саанаһаа.

Дүрбэдэхи хуудаһан «Субботын үдэрэй галх

СЭНХИР ЭКРА

НЭГЭДЭХИ ПРОГРА

Москва. 7.55 — Дами тын программа. 8.00 «Время». 8.40 — Үгл гимнастика. 9.05 — над, түрэлхидтэ», 9.3 «Эрхим һайн эд 'бараа бэг ехээр гаргаха». 10. «Энээниие таанад шу — залуу ухаалан зо шодой конкурс. 10.5 «Олимпиада-80» 11.3 Футболоор СССР-эй Хахад финал. «Д (Тбилиси) — «Динамо» ев). (2-дохи тайм). «Т так» (М) — «Шахтер» нецк). (2-дохи тайм). Һартань — «Спортлот тираж.

Улаан-Үдэ. 13.20 — лөөдэр. — «Мелпора үдэр». — дамжуулг

Москва. 13.55 — «М дэр — түби дэлхэйдэ». — «Ан амитанай ажа рал».

Улаан-Үдэ. 15.10 — нии саг». 15.50 — «Х юумэ мэдэхэ дура 16.00 — «Сэлэнгэ» лежурнал (буряадаар).

Москва. 16.55 — «Д шаргал нарамнай» — ной, Чехословакиин, шын, Палестиниын, И ГДР-эй, Венгриин, Б риин, Анголын аман лой хүүгэдэй коллек дэй хабаадалгатай дам га. 17.15 — «9-дэхи — теле-харагшадта сана». Дамжуулгада К эй ЦК-гай уласхоор мэдээсэлэй таһагые д Л. М. Замятин ба по ческэ шэнжэлэгшэ Зорин гэгшэд хаба 18.15 — «Ревнивая к самой» — СССР-эй нэй академическэ Бал атрай фильм-зүжэг. 20 «Время». 21.05 — 80». 22.00 — Бар фильм. 23.00 — Шэ нии.

ХОЁРДОХИ ПРОГРА

Улаан-Үдэ. 12.30 — жэмтэ уулзалгануу ряадай АССР-эй га артист В. Корпачев. — «Заха үзүүр гэжэ гү?» — киночерк.

Москва. 13.20 — «Д таж» — дунда зуун нүүдэй уран бүтээл.

Улаан-Үдэ. 13.55 — ты увидишь небо» — бүүдтэ зорюулагдаһан һайханай фильм.

Москва. 15.10 — Газар. Юртэмсэ». 15. Мультфильмнүүд. 16. Политическэ шэнжэ Л. А. Вознесенский хо дөө хэхэ.

Редактор Р. Б. ГАРМ